

hmeljar

GLASILO KMETIJSKEGA KOMBINATA »HMEZAD« — ŽALEC — LETO XXVII. STEVILKA 6 — JUNIJ 1973

REORGANIZACIJA ZVEZE KOMUNISTOV

Sekretariat ZK podjetja je med drugim obravnaval tudi novo organizacijo ZK v podjetju. Po sklepu o organiziranosti ZK v občini Žalec, ki ga je sprejela občinska konferenca ZK Žalec, so v TOZD podjetja formirane osnovne organizacije ZK, na nivoju podjetja pa bo formiran svet ZK. Ta bo imel svoj poslovnik, ki bo urejal notranjo organizacijo, delo in pristojnosti sveta ZK. Za pripravo osnutka poslovnika je bila imenovana komisija, ki je osnutek pripravila in dala v razpravo OOKZ v podjetju. Poslovnik med drugim tudi določa, da bo vsaka OOKZ odnosno stalni aktiv ZK zastopan v svetu ZK z enim članom. Svet bo na naslednji seji izvolil sekretarja in namestnika sveta ZK.

Erna Smole je ena izmed mnogih delavk, ki je opravila zadnja spomladanska dela v hmelju. Oba si želita pohlevnega junijskega dežja

NAJBOLJŠIM PRIDELOVALCEM SILAŽNE KORUZE NA ŠMARSKEM PODELJENA PRIZNANJA IN NAGRADE

Šmarsko področje je usmerjeno predvsem v živinorejo — goveji pitanci, pitana teleta, proizvodnja beconov itd.

Navedeni proizvodi so zraven vina in jagodičevja glavni vir dohodkov šmarskega kmeta-kooperanta.

Vemo, da je za uspešno proizvodnjo v živinoreji zraven dobre plemenske črede potrebna predvsem kvalitetna krma. Zato smo že pred nekaj leti začeli z akcijo intenzivnega gnojenja travnikov in pridelovanje detelj na njivskih površinah. To pa je še vse premalo z ozirom na proizvodni program povečanja v pridobivanju mesa za 25 % letno in pridobivanju mleka za 20 % letno.

Da bi čim prej dosegli zastavljeni program, je Kombinat Hmezad, Kmetijstvo Šmarje, spomladi leta 1972 razpisalo tekmovanje

tudi v pridelovanju hibridne koruze na Šmarskem področju.

Namen tekmovanja je v tem, da tekmovalca-kooperanta spodbudimo, da poveča površine posejane s hibridno koruzo na eni strani (na račun manj donosnih poljščin), na drugi strani pa z intenzivnejšo proizvodnjo ob uporabi hibridnih semen koruze doseže večje pridelke in več kvalitetne krme za živinorejsko proizvodnjo.

Propozicije oziroma pogoji za tekmovanje pri pridelovanju hibridne koruze so bili naslednji:

1. najmanjša površina vključena v tekmovanje mora biti velika 0,50 ha;
2. pridelok mora biti najmanj 80 mtc na 1 ha;
3. nagrade in pismena priznanja bo dobilo 5 tekmovalcev, ki bodo imeli vključene največje (Nadaljevanje na 4. strani)

Slinavka in parkljevka trkata na vrata

V nekaterih sosednjih državah se nevarni kužni bolezni slinavka in parkljevka naglo širita pri goveji živini in svinjah in ogrožata tudi naše črede. Bolezni sta nevarni tudi za ljudi.

Za obrambo pred tema kužnima boleznima morajo tudi živinorejci sami podvzemanj glede na trenutno stopnjo ogroženosti naslednje zaščitne mere:

- Po končanem delu v hlevih le-te zapirajte, po možnosti tudi zaklepajte!
- Prepovejte vstop v hleve sosedom, mesarjem-odkupovalcem, rezarjem, turistom, zlasti pa prekupevalcem živine!
- Pred vhode v hleve namestite razkuževalne ovire (z žagovino napolnjena vreča ali penasta guma), ki naj bodo stalno navlažene z 2—3 % lugom!
- Uporabljajte delovne obleke in gumijaste škornje samo za delo v hlevu, kjer jih tudi perite in razkužujte!
- Prekinite pašo ob cestah in železniških progah!
- Upoštevajte tudi vsa bodoča dodatna navodila iz časopisov, radia ali veterinarske službe!
- Vsak sumljiv primer obolenja pri govedu ali svinjah takoj sporočite veterinarski službi!

Opozarjamo živinorejce na resno in disciplinirano upoštevanje teh navodil in na posledice neizpolnjevanja navodil pri izplačevanju odškodnin za ubito živino in še na kazensko odgovornost.

Posebej naglašamo zahrbtnost te bolezni, ki se lahko hitro prenaša na velike razdalje, možnost in nevarnost okužbe ljudi, posebno otrok, na velikansko gospodarsko škodo, ki bi jo utrpela naša živinoreja zaradi poginov živali, hujšanja, nesposobnosti za delo in prisilnega ubijanja ter še posebno na gospodarsko škodo zaradi prepovedi prometa izvoza in tranzita.

Komisija za preprečevanje in zatiranje slinavke in parkljevke pri skupščinah občin
Celje in Žalec

delo DRUŽBENO POLITIČNIH ORGANIZACIJ

SOLIDARNOSTNI SKLAD

Sindikalni odbor pri Kombinat HMEZAD je na seji dne 10. 5. 1973 obravnaval predlog za formiranje solidarnostnega sklada v podjetju. Za formiranje tega sklada se je sindikalni odbor odločil iz razloga, ker obstoječi pravilnik o delitvi osebnih dohodkov podjetja le delno rešuje problematiko socialnih problemov delavcev.

Iz tega sklada bi se dajala nadomestila:

— bolnim in starejšim delavcem — brez invalidnosti v primeru premestitve na manj plačano delovno mesto;

— za zdravljenje delavcev v zdraviliščih po predhodnem predlogu zdravnika;

— za dodatno regresiranje dopustov prizadevnim, a socialno ogroženim delavcem.

V sklad naj bi prispevale vse TOZD kombinata iz svojega čistega dohodka. Kriterije za formiranje in koriščenje tega sklada bo določal pravilnik o formiranju in koriščenju solidarnostnega sklada. Ker so sredstva skupne porabe v TOZD in na nivoju podjetja za leto 1973 že formirana, bi za letošnje leto lahko koristili le nerazporejena sredstva sklada skupne porabe. Predlagamo, da bi bil celoten postopek končan v letu 1973, izvajati pa bi ga začeli s 1. 1. 1974.

Poslovni red v TOZD Vital

OOZK skupne službe je obravnavala na izredni seji dne 14. 5. 1973 kako pomagati vpeljati poslovni red za uspešnejše poslovanje v TOZD Vital. OOZK je sprejela obvezo, da bodo člani kolektiva skupnih služb pomagali kolektivu Vitala urediti poslovanje. Sklenili so, da sestavijo štiri skupine in sicer komercialno, finančno, organizacijsko-analitsko in proizvodno.

Komercialno skupino bo vodil tov. Ivan Debelak, finančno tov. Ernest Marinc, organizacijsko-analitsko tov. Marjan Drobne in proizvodno skupino tov. Alfonz Šelih.

Vodje skupin so bili zadolženi, da vključijo še ostale sodelavce strokovnih služb in skupno s kolektivom Vitala izdelajo program dela.

delo SAMOUPRAVNIH organov

Delavski svet podjetja je imel 92. sejo dne 26. aprila 1973.

Obravnaval je predlog za dokončno priključitev gradbeno-obrtnega podjetja »Usluge« Polzela na podlagi sklepov delavskih svetov v TOZD. Tak je bil sklep na zadnji seji DSP, da dajo o tem predhodno soglasje TOZD. Od 16 TOZD je podalo do seje pozitivno mnenje 14.

SKLEPI

Na predlog delovne skupnosti Gradbeno-obrtnega podjetja »Usluge« Polzela in na podlagi predhodne analize poslovanja za leto 1972, se v skladu s 120/6. čl. statuta podjetja priključuje Gradbeno-obrtno podjetje »Usluge« Polzela po stanju z 31. 12. 1972 h Kmetijskemu kombinatu HMEZAD s 1. 5. 1973 kot temeljna organizacija združenega dela s svojim pravne osebe.

Naziv TOZD je: Kmetijski kombinat Hmezad — Gradbeništvo.

Predmet poslovanja: izvajanje gradbenih del visokih in nizkih gradenj in gradbeno-obrtnih del.

V. d. direktor: Mikek inž. Ivan do zasedbe po razpisu.

S priključitvijo Gradbeno-obrt-

nega podjetja »Usluge« prevzame podjetje Kmetijski kombinat Hmezad celoten predmet poslovanja priključenega podjetja.

Podjetje Kmetijski kombinat Hmezad žalec ne prevzema odgovornosti za obveznosti priključenega podjetja iz dosedanjega poslovanja.

Medsebojni odnosi za skupno poslovanje z ostalimi TOZD v sestavi podjetja se uredijo s samoupravnim sporazumom.

Z dnem priključitve uporablja priključena TOZD splošne akte podjetja, dokler ne sprejme novih v skladu s samoupravnim sporazumom.

Za delitev dohodka in osebnih dohodkov uporablja svoj pravilnik, dokler se to po samoupravnem sporazumu ne uredi drugače.

Razpišejo volitve za izvolitev delegatov v delavski svet podjetja in v svet TOZD.

Funkcijo samoupravnega organa TOZD Gradbeništvo opravlja dosedanji DS priključenega podjetja, dokler se ne izvoli nov po razpisu.

V skladu s sklepom o priključitvi Gradbeno-obrtnega podjet-

Zvezna konferenca SZDL Jugoslavije, ki je zasedala na TOZD Hmezad, je po Jugoslaviji povzročila veliko zanimanje za kooperacijske odnose po slovenskih vaseh in številne obiske kmetijskih strokovnjakov po naših krajih

ja »Usluge« Polzela h Kmetijskemu kombinatu Hmezad in na podlagi 123., 124. in 186. člena statuta podjetja razpisujemo volitve v TOZD Gradbeništvo za delavski svet podjetja in svet TOZD za 28. maj 1973.

Glede na število zaposlenih in višino planiranega dohodka se v delavski svet podjetja izvoli en član (delegat).

V svet TOZD izvolijo 9 članov.

Mandatna doba za člana delavskega sveta podjetja je (1) eno leto oziroma do konca mandata ostalih članov.

Mandatna doba za člane sveta TOZD je (3) tri leta.

— 0 —

Na predlog TOZD Kmetijstvo žalec, DE Gozdarstvo, je DSP po predhodni razpravi v TOZD sklenil, da se dopolni pravilnik o delitvi osebnih dohodkov tako, da se lahko delavcu, ki pri delu uporablja lastno orodje, izplača obrabnina v breme materialnih stroškov.

Delavski sveti TOZD določijo, pri katerih delih je to dopustno in odstotek oziroma višino obrabnine.

Navzoči potrjujejo pogodbo o ustanovitvi Jugoslovanske poljo-

privredne banke v Beogradu.

Potrjujejo pogodbo o ustanovitvi Fonda za unapređenje proizvodnje i izvoz stoke i stočnih proizvoda v Beogradu.

Pooblaščajo Gospodarsko zbornico SRS in Zadružno zvezo Slovenije, da v imenu naše organizacije združenega dela in njenih TOZD podpišeta družbeni dogovor o usmerjanju, usklajevanju in pospeševanju razvoja živinoreje, predelave in prodaje živalskih proizvodov v SR Sloveniji.

Delavski svet podjetja priporoča svetom TOZD, da po zaključnem računu za 1972. leto v sklad skupne porabe izločena sredstva za regres toplih malic prenesejo v svoj poslovni sklad. TOZD, ki nimajo več obveznosti do formiranja trajnih obratnih sredstev, lahko pustijo v skladu skupne porabe 10—15% teh sredstev.

Delavski svet podjetja priporoča svetom TOZD, da vsa rezervna sredstva za osebne dohodke, oblikovana v preteklih letih, prenesejo v svoj poslovni sklad.

Vrednost obračunske osnove se v vseh TOZD, razen v TOZD Gradbeništvo, poveča na 5,6 din. To povečanje ne velja za delavce, ki so jim obračunske postavke določene izven ocene delov-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Na občnem zboru Kmetijstva Šmarje so razpravljali o doseženih uspehih in o obširnih načrtih za prihodnje. Škoda, da niso bili navzoči vabljeni predstavniki občine

(Nadaljevanje z 2. strani)
nih mest s sklepom odbora za poslovne zadeve.

Povečane obračunske postavke se obračunavajo za opravljeno delo od 21. aprila 1973 naprej.

Informacijo o sprejetem sklepu odbora za poslovne zadeve glede izdelave sanacijskega programa za dolgoročno poslovanje TOZD Vital vzamejo na znanje.

Izdelan sanacijski program bo po obravnavi v TOZD Vital predložen v potrditev delavskemu svetu podjetja.

Osnovna sredstva — objekti in oprema — družbenega standarda, ki so sedaj v sestavi TOZD Gostinstvo prenesejo na skupna sredstva sklada skupne porabe po stanju 1. 1. 1973 po knjižni vrednosti skupaj 415.352,82 din. Ta sredstva upravlja komisija za družbeni standard.

Tekoče vzdrževanje in zavarovanje bodo pokrivali iz dohodka, ki ga vkalkulirajo v ceno storitev. Amortizacijo in velika popravila pa krijejo iz sredstev skupnega sklada skupne porabe.

— O —

ODBOR ZA POSLOVNE ZADEVE je na 31. seji obravnaval naslednje:

Sklenil je, da se dopolni oziroma spremeni sklep 29. seje glede povečanja OD za določene poklice z naslednjim besedilom:

Na osnovi 10. člena metodologije za določanje obračunske osnovne se odobri povečanje vrednosti obračunskih osnov za 5% tudi za delavce na delovnih mestih mehanik, strojnik kurjač in strojnik električar v tistih TOZD, kjer menijo, da je povišanje potrebno, vendar je pogojeno z realizacijo 2. sklepa 27. seje, to je, dokler TOZD Strojna postaja ne poviša OD po navedenem sklepu, tudi ostale TOZD ne smejo realizirati tega sklepa.

Odbor je obravnaval predlog komisije za sistemizacijo in oceno delovnih mest in sprejel sklep o spremembi in dopolnitvi sistemizacije v naslednjih TOZD: Kmetijstvo Radlje, Vital, Strojna postaja, Mesnine in Skupne službe.

Zadolžil je komisijo, da prouči razvrstitve oziroma kriterije za ocenitev DM knjigovodja I., II. in prodajalec.

Odobril je naslednje investicijske naložbe:

Kmetijstvo Šmarje — Za razširitev poslovnega predmeta za izdelovanje betonske opeke in vinnogradniških stebrov v znesku 365.000 din ter določil vire financiranja.

Za Kmetijstvo Radlje — predhodna odobritev za nabavo enega obiralnega stroja za hmelj v vrednosti 965.646 din, enega trto-reznika v predračunski vrednosti 67.175 din in za izgradnjo skladišča za hmelj v predračunski vrednosti 910.000 din.

Potrdil je investicijski program projekta rekonstrukcije predelave sadja za TOZD Vital v Mestinjju, ki zajema dela I. in II. faze v znesku 8.556.861 din ter določil vire financiranja.

Odbor je odobril predlog TOZD Mesnine, da se odpre PE — mesnica v Dolu pri Hrastniku.

— O —

ODBOR ZA SPLOŠNE ZADEVE je imel 13. sejo.

Obravnaval je naslednje zadeve:

Potrdil je zapisnik zadnje seje in sklenil, da se spremeni sklep glede ukinitve strokovne priloge glasila »Hmeljar«.

Sprejel je sklep, da pristopi k samoupravnemu sporazumu o financiranju dohodkov in višini prispevka za zdravstveno zavarovanje delavcev in za določitev prispevne stopnje za območje skupnosti zdravstvenega zavarovanja Celje za leto 1973.

Na predlog referenta za izobraževanje je določil ceno predavateljske ure na seminarjih in tečajih, ki jih organizira podjetje.

Izobraževalne akcije

Predavateljeva ura 45 min. s pripravo

Tečaji za pridobitev IKV s testi in izpiti za izvršilna DM
— med del. časom 25,00
— izven del. časa 35,00

Seminarji, predavanja za dopolnilno usposabljanje strokovnih delavcev

splošne teme (za skup. DM)
— med del. časom 30,00
— izven del. časa 40,00

specifične teme (enkratne)
— med del. časom 50,00
— izven del. časa 60,00

Tečaji, seminarji, predavanja za kooperante
— med del. časom 30,00
— izven del. časa 40,00

Tujim predavateljem se ponudi višina honorarjev pod točko II., sicer pa se plača po predloženih računih.

Obracun za učni material za seminarje se obračuna po tarifah, ki so določene za članke v »Hmeljarju« po predhodni oceni strokovnih delavcev (izvirnost, zbran material itd.).

Odbor je odobril finančno pomoč raznim socialnim ustanovam in društvom.

V razpravi o letovanju v tem letu je odbor sprejel naslednjo informacijo o možnostih letovanja in o kapacitetah, s katerimi razpolaga podjetje v te namene. Kapacitete so naslednje:

1. počitniški dom v Crikvenici + najemne sobe 40 ležišč
 2. počitniški dom na Rabu — Barbat (najemni dom) 14 ležišč
 3. počitniška skupnost Žalec — Biograd/m. 40 ležišč
 4. planinski dom — Golte 16 ležišč
- skupaj 110 ležišč

Zaradi višjih cen prehrane in stroškov najemnih ležišč se dnevni penzion ob morju zviša od 45 — lani na 50 — letos + turistična taksa. Za otroke do 2 let — brez svojega ležišča se plača 15 din dnevno, od 2—10 let 50% ali 25 din na dan.

Do penziona po tej ceni imajo pravico člani delovne skupnosti podjetja in njihovi ožji družinski člani; zakonec, otroci in starši, če jih vzdržujejo in nimajo svojih dohodkov; drugače je cena dnevnega penziona za družinske člane 55 din na dan. Eventualne proste kapacitete se lahko dodelijo drugim (Crikvenica — Rab) za ceno dnevnega penziona 65 din + turistična taksa. S prostimi kapacitetami v Biogradu na moru razpolaga Počitniška skupnost Žalec.

Letovanje na Golteh je organizirano tako, da vsak interesent v času od 1. 4. do 30. 11. plača

stroške prenočevanja (5 din na noč), za prehrano pa skrbi vsak sam, (ali si sam pripravlja ali pa se abonira v hotelu Izletnika).

Odbor predlaga, da se planirani regres za dopust v znesku 400 din neto izplača vsem upravičencem dopusta v enotnem znesku. Udeleženci organizirane

ga letovanja so pa dodatno stimulirani z delnim plačilom fiksnih stroškov iz skupnega sklada skupne porabe.

Podrobnejša navodila za izvajanje letovanja izda po potrebi kadrovski oddelek — referent za družbeni standard.

Savinek Franc

S 7. redne seje hmeljarskega odbora

Direktor TOZD Hmezad analizira hmeljsko tržišče na domačem trgu, kjer je močno čutili posledice dveh zaporednih slabih letin hmelja in močno povečanje proizvodnje piva, kar je vsekakor povzročilo neskladje v ponudbi in povpraševanju. Neurejenost jugoslovanskega trga s kmetijskimi pridelki se odraža tudi pri odkupu hmelja. Samostojen nastop pivovarn na trgu je prinesel veliko anarhije v trgovini s hmeljem, ker so cene na domačem trgu v stalnem porastu, medtem ko so cene na svetovnem trgu že več let nespremenjene.

Tudi valutne spremembe neugodno vplivajo na prodajo in ceno našega hmelja na svetovnem trgu. Tov. Bobovnik v nadaljevanju obvesti člane odbora, da so za leto 1973 že sklenjene pogodbe z domačimi pivovarnami o dobavah hmelja in upa, da bo na hmeljskem tržišču letos bolj umirjeno kot lani. Predvideva se ustanovitev združenja za Jugoslavijo, ki bo z dogovori usklajevalo promet in cene hmelja na domačem tržišču. Tudi cena hmelja ni več toliko akumulativna kot poprej, ampak se pokrivajo samo proizvodni stroški. Svoje poročilo zaključil z optimizmom, da se bodo tudi v hmeljarstvu uredile tržne razmere, s tem pa končala hmeljska kriza, ki nas pesti že par let.

OBRAČUN KOOPERACIJE DO HMEZADA
Pogodbena cena hmelja za kg do Hmezada 32,50 din
Doplčila Hmezadu za kg oddanega hmelja 2,11 din
Poprečno dosežena cena hmelja
Kooperacije do Hmezada znaša 34,61 din

OBRAČUN DO HMEJLJARJA
Pogodbeno določena povprečna cena 25,25 din
Na račun boljše kvalitete 0,28 din
Iz naslova pogodbene delitve 70% od 2,11 1,479 din
Vlaganje Kooperacije za kg oddanega hmelja 1,25 din
Končna dosežena povprečna cena do hmeljarja 28,259 din

Hmeljar je dosegel po vrstah oddanega hmelja naslednjo povprečno ceno:

- I. vrsta 25,70 din + 1,25 din + 1,479 din = 28,429 din
- II. vrsta 25,30 din + 1,25 din + 1,479 din = 28,029 din
- III. vrsta 21,65 din + 1,25 din + 1,479 din = 24,379 din
- IV. vrsta 18,60 din + 1,25 din + 1,479 din = 21,329 din

OBRAČUN ZA KOOPERACIJO
Po pogodbi za: amortizacijo 2,50 din
režija Kooperacije 3,50 din
iz naslova delitve 0,351 din
skupaj 6,351 din

Dokončna delitev hmeljar—Kooperacija je v razmerju 80,8 : 19,2% v korist hmeljarja zaradi boljše kvalitete hmelja.

Inž. Semprimožnik poroča, da se je v letu 1972 na novo osnovalo 10 strojnih skupnosti in še nabavilo obiralne stroje tip Wolf 220. Tako so strojno obirali v kooperaciji na 20 obiralnih strojih, ki so po izračunih obrali 1/3 pridelka. Strojno obiranje je kljub slabemu vremenu dobro potekalo in pri strojih ni bilo večjih zastojev. Izpad hmelja pri stojnem obiranju je bil v mejah normale od 8—11%. Nadalje poroča, da za leto 1973 predvideva nabavo novih 16 obiralnih strojev tipa 280 in da je ustanavljanje strojnih skupnosti v teku. (Nadaljevanje na 4. strani)

S težkim traktorjem in petbrazdnim plugom so podorali odcvitačo oljno repico in posadili v dežja željno zemljo koruzo

(Nadaljevanje s 3. strani)

Tovariš Žagar obrazloži teze nove pogodbe za leto 1973. Tudi letos, kakor zadnji dve leti, temelji osnutek pogodbe na kompenziranih cenah domačega in tujega tržišča, to je, da je osnova za predvideno odkupno ceno do hmeljarja dosežena tržna cena obrata Hmezad, zmanjšana za njegovo maržo. Ta cena se pa razdeli na vlaganje kooperacije in vlaganje hmeljarja.

Hmeljarski odbor po daljši razpravi sprejme predlagano ceno hmelja in njeno delitev med oba pogodbeni partnerja s tem, da se obresti na akontacije ne obrestujejo. Splošna ugotovitev je bila, da je hmelj v primerjavi z drugimi kulturami premalo plačan.

Delitev cene je naslednja:

Predvidena prodajna cena Kooperacije do Hmezada je Hmeljar:	34,50 din
Predvidena povprečna odkupna cena Kooperacija:	26,75 din
Vlaganje vodil, amortizacija, režija	7,75 din
S k u p a j	34,50 din
Predlagana odkupna cena hmelja po vrstah v razmerju 50% I., 47% II., 2% III. in 1% IV. vrste hmelja.	
I. vrsta	27,10 din
II. vrsta	26,70 din
III. vrsta	22,75 din
IV. vrsta	19,60 din

Predlagana udeležba Kooperacije:

vodila, kaveljčki	1,25 din
amortizacija	2,50 din
režija	4,00 din
s k u p a j	7,75 din

Iz amortizacije se pokrivajo anuitete, del sredstev se pa porabi za lastno udeležbo pri najemanju kredita za izgradnjo hmeljskih žičnic.

Režija 4,00 din na 1 kg hmelja se razdeli na naslednje postavke:

Osebnih dohodki	1,11 din
Režija kombinata	0,40 din
Inštitut	0,56 din
Obresti od obratnih sredstev	0,56 din
Obresti od kreditov OS	0,19 din
Obresti od poslovnega sklada	0,08 din
Porabljen material	0,16 din
Storitve	0,12 din
Styria-hmeljna komisija	0,06 din
Glasilo Hmeljar	0,06 din
Prispevek vodni skupnosti	0,42 din
Investicijsko vzdrževanje	0,20 din
Uničevanje divjega hmelja	0,04 din
Drugi materialni stroški	0,04 din
S k u p a j	4,00 din

Navzoči predlagajo, da pogodba o proizvodnji hmelja ostane v glavnem ista kot prejšnje leto, spreminja se samo v vrednostne postavke posameznih določb pogodbe glede na delno povečano odkupno ceno.

1. Poveča se cena sušenja hmelja od 1,85 din na 2,00 din za kg.
2. Stroški škropljenja sorte golding se povečajo od 1.700 na 2.000 din za ha in sorto atlas pa znašajo 2.600 din za 1 ha in se ne obrestujejo.

3. Repromaterial se kreditira po 6% obrestni meri.

Premijski odstavek kompleksnega zavarovanja ostane isti 7,5%, na zavarovano ceno hmelja od 14,00 do 24,00 din na kg hmelja. Dosežena višja končna prodajna cena se razdeli v istem razmerju kot lani 70:30% v korist hmeljarja, upoštevajoč doseženo boljšo kvaliteto.

Člani hmeljarskega odbora so seznanjeni, da je v sezoni 1972/73 zgrajenih še 85 ha novih žičnic zaradi lepega vremena in zadostne zaloge investicijskega materiala. Težave so bile samo zaradi kopanja sidrskih jam, ker se ni dalo dobiti strojev. V letu 1972 se je predvidevalo, da bomo posadili 48 ha z novimi sortami hmelja in to 26 ha sorte atlas in 22 ha sorte aurora. Po znanih podatkih pa zaradi pomanjkanja sadilnega materiala plana nismo dosegli.

Že za lani obljubljen ekskurzija bo letos v Italijo, kjer si bodo hmeljarji ogledali združništvo v živinoreji in podobno.

Močan veter je marsikje nagajal napeljevalcem vrvice. Saj jo je ponekod tako zavozljal, da je delo bilo skrajno naporno in zamudno

Predsednik ocenjevalne komisije za pridelovanje kornuze v Smarju čestita marljivi pridelovalki k doseženemu uspehu, zasluženi nagradi in diplomi

(Nadaljevanje s 1. strani)

površine in pridelek nad 80 mtc na 1 ha na nivoju Kmetijstvo Smarje;

4. na vsaki PE pa bodo dobili priznanja in nagrade trije najboljši tekmovalci, ki bodo dosegli pridelek nad 80 mtc na 1 ha.

Lahko rečemo, da je bilo izredno zanimanje za tekmovanje v pridelovanju hibridne kornuze, saj se je v tekmovanje vključilo nad 50 tekmovalcev. Rezultati tekmovanja pa so nad pričakovanimi.

Našo akcijo pri tekmovanju je podprl tudi sklad za kmetijstvo občine Smarje s tem, da je prispeval nekaj nagrad.

Rezultati tekmovanja so naslednji:

1. Največjo površino in pridelek nad 80 mtc na 1 ha so imeli:

1. ROMIH Drago, PE Bistrica ob Sotli, 3 ha kornuze, pridelek 82,6 mtc na ha, sorta BC 360, priznanje in nagrada 1.000 din.

2. POČIVAVSEK Franc, Sopot, PE Imeno, 2 ha kornuze, pridelek 99,5 mtc na ha, sorta BC 360, priznanje in nagrada 1.000 din.

3. AMON Stanko, Sopot, PE Imeno, 1,50 ha kornuze, pridelek 90 mtc na ha, sorta BC 360, priznanje in nagrada 700 din.

4. KRALJ Anton, Bistrica ob Sotli, 1,50 ha kornuze, pridelek 97,9 mtc na ha, sorta BC 360, priznanje in nagrada 700 din.

5. LESKOŠEK Andrej, Sela, PE Imeno, 1,30 ha kornuze, pridelek 94,6 mtc na ha, priznanje in nagrada 500 din.

II. Največji pridelek po posameznih PE so dosegli naslednji tekmovalci:

1. PE Bistrica ob Sotli:
a) KRALJ Anton, Polje, 1,50 ha kornuze, pridelek 92,9 mtc na ha, sorta BC 360, priznanje in nagrada 500 din.

b) MAČET Jože, Polje, 0,90 ha kornuze, pridelek 96,6 mtc na ha, sorta BC 360, priznanje in nagrada 300 din.

c) ROGINA Ivan, Bistrica, 0,60 ha kornuze, pridelek 88,8 mtc na ha, sorta BC 360, priznanje in nagrada 200 din.

2. PE Imeno
a) MRAZ Anton, Sopot, 0,80 ha kornuze, pridelek 108,7 mtc na ha, sorta BC 590, priznanje in nagrada 500 din.

b) POČIVAVSEK Franc, Sopot, 1,50 ha kornuze, pridelek 99,5

mtc na ha, sorte BC 360, priznanje in nagrada 300 din.

c) ŠELEKAR Franc, Imeno, 0,50 ha kornuze, pridelek 95,5 mtc na ha, sorta BC 360, priznanje in nagrada 200 din.

3. PE Kozje

a) TISEL Peter, Vrenška gorca, 0,50 ha, pridelek 149,5 mtc na ha, sorta BC 390, priznanje in nagrada 500 din.

b) KOVACIČ Fric, Lesično, 0,80 ha, pridelek 84,6 mtc na ha, sorta BC 360, priznanje in nagrada 300 din.

4. PE Smarje

a) GOBEC Anton, Gornja vas, 1 ha kornuze, pridelek 99 mtc na ha, sorta BC 360, priznanje in nagrada 500 din.

b) ŽOGAN Ivan, Bodrišna vas, 1,10 ha kornuze, pridelek 85 mtc na ha, sorta Wisk 270, priznanje in nagrada 300 din.

Kombinat HMEZAD, Kmetijstvo Smarje, skupno s Kmetijskim inštitutom Slovenije in skladom za kmetijstvo občine Smarje pri Jelšah organizira na svojem področju tekmovanje v pridelovanju hibridne kornuze tudi letos. V tekmovanje je vključenih precej kmetovalcev-kooperantov.

Zlatko Kunst

UMRLA JE MICA ŠLANDROVA

Prvega maja je v Ljubljani umrla znana revolucionarka Mica Šlandrova, ki je bila rojena v Preboldu 1911. leta.

Že pred vojno je bila sprejeta v komunistično partijo, marca 1941. je šla v ilegalo, ujeli so jo in zaprli. Spomladi 1942 je pobegnila in odšla v Tomšičevo brigado. Bila je v Beli krajini in na Štajerskem kot aktivistka. Tu je bila v zimi 1944—1945 teže ranjena. Po vojni je opravljala važne dolžnosti. Bila je nositeljica več odlikovanj in imela čin majorja v rezervi.

Vy

STROKOVNI POGOVORI

Slinavka in parkljevka

Prav je, da se sedaj, ko nam grozi nevarnost donosa slinavke in parkljevke v Slovenijo, seznamimo s to boleznijo. Bolezen razsaja sedaj v treh občinah Vojvodine in na velikem področju sosednje Avstrije.

Slinavka in parkljevka je izredno nalezljiva bolezen parkljev, predvsem goveda, ovac, koz, nadalje prašičev in tudi nekaterih vrst divjadi (jelenjad in srnjad). Za slinavko je dovzeten tudi človek, zlasti otroci. Psi in mačke so proti njej odporni, prav tako konji in perutnina.

Bolezen povzroča ogromno gospodarsko škodo, pri tem ne gre toliko za neposredne izgube zaradi pogina (to je 0,5 oziroma 2–50% prizadetih parkljarjev, mladih pa tudi do 80%), kakor za posredne izgube. Sem štejemo dolgotrajno in bistveno zmanjšano proizvodnjo mleka (za 20 do 50%), zvržavanja, porajanja nevitarnih telet, hujšanje.

Neprecenljiva škoda nastaja v zvezi z dolgotrajnimi omejitvami, zlasti pri izvozu živine.

Zaradi živahnega prometa z živino se bolezen hitreje širi poleti in doseže višek pozno jeseni. Pozimi število primerov pojema. Ni je boleznij, ki bi se širila tako naglo kakor slinavka in parkljevka. Bolezen povzroča izredno majhen virus, pravzaprav obstaja več tipov virusa.

Virus je razmeroma odporen proti kvarnim vplivom okolja, zelo je občutljiv na visoke temperature. Pri 60°C pogine v 15 minutah, pri 80°C pa v trenutku. Na pašniku zdrži okoli 2 tedna. Sončni žarki ga uničijo od 30 do 60 minutah. V hlevu pa ostane 3 do 4 tedne. V mesu pogine v temperaturi 10°C že v 24 urah. Uniči ga mlečna kislina.

Klinična slika obolelih živali je dokaj karakteristična. Prvo, kar opazimo, je otožnost, zmanjšana ješčnost, in lenobno prežvekovanje, pri molznicah pa zmanjšana količina mleka. Tako stanje se po kratkem času poslabša do neješčnosti in prenehanja prežvekovanja. Temperatura se dvig-

ne do 41,5°C. Živali tudi pospešeno dihaajo. Pojavi se značilno slinjenje v dolgih in tankih nitih, živali večkrat cmokajo. Prizadete živali si rade namakajo usta v vodo in so večkrat tudi žejne. Pri natančnem pregledu ustne votline lahko prav v začetku bolezni opazimo enega do dva mehurja. Drugi do tretji dan bolezni jih lahko ugotovimo mnogo na notranji površini zgornje ali spodnje ustnice, na jeziku, pa tudi na notranji strani lic. V začetku so majhni, kmalu pa dosežejo velikost oreha, zlasti na jeziku. Približno en dan po nastanku mehurji počijo in virus se skupno s kislino izloča v okolje. Po enem do dveh tednih se mehurji zarastejo in žival začne normalno jesti. Podobne spremembe se pojavijo tudi na nogah — svitku. Tod najprej opazimo vročo rdečo in bolečo oteklinjo, zaradi česar živali težko stojijo in prestopajo z ene noge na drugo. Čez dan ali dva se pojavijo mehurji, ki kmalu popokajo. Prav take spremembe pa se pojavijo tudi na vimenu. Če je prizadeto vime, je spremenjeno tudi mleko, ki je sluzasto, rumeno in grenkega okusa.

Pri sesnih teletih se običajno ne pojavijo mehurji, nastopa pa vnetje želodčno črevesnega trakta z drisko.

Osnovni vir okužbe je bolna žival. Posebno nevarna je slina, kamor pride virus iz mehurja v ustih. Zlasti mnogo virusa se izloča prve dni bolezni. Krajši čas pa se izloča tudi z mlekom, sečem in blatom. Pri govedu se približno po 14 dneh bolezni preneha izločati virus iz organizma, vendar je med živalmi določen odstotek kliconosk, ki dolgo izločajo virus. Take živali so zelo nevarne za ponovni izbruh bolezni. Prav tako je možno pasivno klicenostvo, ko se virus zadržuje na dlaki, med parklji in drugod. Izredno nevarni vir infekcije je mleko in mlečni izdelki bolne živali. Tudi v sili zaklana žival je lahko nevaren vir infekcije. Podobno je z nastilja-

njem, gnojem in hlevskim inventarjem.

Kakšne so okoliščine, ki pripeljejo do izbruha bolezni? Tu je zlasti treba upoštevati stalno okužena področja od koder se bolezen širi v zdrava področja (transporti bolnih živali, prevozi okužene krme, nastilja in tako dalje). Bolezen lahko prenaša tudi divjad (srnjad in jelenjad). Pogosti prenašalci pa so ljudje z okuženo obutvijo in obleko. Zaradi tega se moramo ob takšni situaciji posluževati razkuževanja. Najboljše razkužilo je sveža in vroča 2% raztopina natrijevega luga, ter 1 do 2% raztopina formalina. Povzročitelj je občutljiv tudi na kislino.

Pri preventivi je precej važna zgodnja ugotovitev bolezni.

Najuspešnejši ukrep je neškodljivo odstranjevanje vseh obolelih živali in tistih, ki so sumljive. Za tak ukrep se odločimo toliko lažje, kolikor manj je okuženih gospodarstev. Pri odločitvi za ta postopek je treba nemudoma organizirati karantenske ukrepe. V vseh gospodarstvih ta-

kega področja je nujno govedo zapreti v hleve in ograde. Isto velja tudi za prašiče, pse moramo privezati, mačke pa zapreti v hišo. Nič manj pomembno ni, da ostanejo doma tudi ljudje. Zdoma lahko grede le po temeljiti razkužbi, če so bili v stiku z okuženim okoljem. Bolne živali in vse dovzete, ki so utegnile priti v stik z govedo, moramo čim prej pobiti in zakopati, okuženo zemljišče pa skrbno očistiti in razkužiti z močnim lugom. Prav tako moramo razkužiti hleve in pse, torej vse kar bi utegnilo biti okuženo z virusom.

Osebe, ki pridejo pri svojem delu v stik z okuženimi živalmi, morajo nositi gumijasta zaščitna oblačila, kape, plašče, hlače, škornje in rokavice. Vse to je moč razkužiti z 2% lugom. Metoda neškodljivega odstranjevanja dopolnimo z zaščitnim cepljenjem okrog žarišča bolezni.

Krmiti svinje s pomijami je dovoljeno le, če so zanesljivo prekuhane. Isto velja tudi za mleko, ki z njim napajamo teleta.

J. H.

Zatirajmo ščavje

Ščavje je zelo trdoživ plevel na travnikih. Razmnožuje se s koreninami in s številnim semenjem. Med košnjami semeni in okrog 8000 semen po rastlini ostane kalivih v zemlji tudi več kot deset let, zato se sejančki pojavljajo vedno znova.

Uspešno zatiramo ščavje s pripravki na osnovi MCPP:U 46 KV fluid, dehergan fluid in hedonal MCPP. Škropimo z močnim curkom v srce posamezne rastline. Za to delo v malem zadostuje steklenička od destilirane vode s cevko. Najuspešnejše je škropljenje po prvem ali drugem odkosu, ko je ščavje v bujni rasti, a ne cveti.

Vsako rastlino posebej uspešno

zatiramo tudi z zrcni prefixa in casorona. Ta dva poškodujeta trave, lucerno in deteljo, pripravki na osnovi MCPP pa trave ne poškodujejo.

S sistematičnim herbicidom asuloxom lahko škropimo posamezne rastline in celo površino, ker uničuje le ščavje, krmnih rastlin pa ne. Ščavje odmrše šele en do dva meseca po škropljenju.

Najugodnejši čas zatiranja je od avgusta do sredine septembra. Stare rastline moramo škropiti dvakrat. Na hektar porabimo 4 litre azuloxa in 500 do 600 litrov vode. Večja koncentracija poškoduje trave in detelje.

Vy

OPOZORILO!

NEPOSREDNI PROIZVAJALCI IZ VOJVODINE PONUJAJO PO DOMOVNIH KORUZO ZA PREHRANO ŽIVALI. KER SO V AVTONOMNI POKRAJINI VOJVODINI PRIMERI SLINAVKE IN PARKLJEVKE, OPOZARJAMO IN PREPOVEDUJEMO NAKUP TE KORUZE, KI JE LAHKO OKUŽENA ZA TO BOLEZNIJO.

Štaba za zatiranje
slinavke in parkljevke pri
SO Celje in Zalec

Prva škropljenja so opravljena. Škropimo z velikimi agregati, ki imajo tudi velik učinek. Drugače ne bi mogli obvladati tako velikih kompleksov, kot je ta desno od glavne ceste proti Trnavi

Po dveh slabših letinah pričakujemo letos boljšo. Zato močneje sidrijo vogalne stebre betonskih žičnic. Dela so hitro opravili, ker pri izkopih uporabljajo traktorske priključke

Lastniki in uporabniki zemljišč!

Po temeljnem zakonu o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci (Uradni list SFRJ, št. 13/1965) in po odredbi o obveznem uničevanju češminovega grma ter divjega in podivjanega hmelja (Uradni list SRS, št. 30/1967) ste preko poletja dolžni zatirati:

- koloradskega hrošča
- krompirjevo plesen
- ameriškega kaparja
- rdečega pajka
- češpljevega kaparja
- divji hmelj in češmin.

Divji in podivjani hmelj ter češminov grm iztrebite s štorom in koreninami ob obrežjih rek, potokov in gozdovih, živih mejah, pašnikih itd.

NAJKASNEJE DO 15. JUNIJA VSAKEGA LETA

Za opustitev ali zanemarjanje dolžnosti pri zatiranju rastlinskih bolezni in škodljivcev je predpisana kazen:

— za gospodarsko organizacijo do	50.000 din
— za odgovorno osebo gospodarske organizacije do	2.000 din
— za fizično osebo do	3.000 din

Kmetijska inšpekcija
Skupščine občine Žalec

Izobraževanje in uvajanje delavcev v delo

Podatki v analizah poškodb pri delu v zadnjem času kažejo, da je med poškodovanimi delavci zlasti v Mesninah vedno več novincev. Ravno tako podatki iz kadrovskih analiz kažejo razmera visoko zunanjo pa tudi notranjo fluktuacijo. Nedvomno gre precejšen del vzrokov za navedena dejstva pripisati pomanjkljivemu uvajanju novih delavcev.

Pomanjkljivo uvajanje pa ima lahko še druge globlje posledice: nezadovoljstvo pri delu, trenja znotraj delovnih skupin, pojavi nediscipline, kar ima zopet za posledico zmanjšano produktivnost dela.

Ti problemi so na seji komisije za varstvo pri delu tako izstopili, da je bil sprejet sklep, da služba za varstvo pri delu, za rešitev tega problema, izdela v okviru izobraževanja varstva pri delu na delovnem mestu, posebno publikacijo oziroma učno gradivo, za uvajanje v delo. To gradivo naj bi se kasneje v pravilniku o delovnih razmerjih interno uzakonilo in uporabljalo. Gradivo oziroma navodila za uvajanje delavca v delo bi bilo izključno namenjeno neposrednim odgovornim vodjem, ki imajo na področju dela najpomembnejšo vlogo.

Zakonske osnove:

Da ima temeljito in uspešno uvajanje v delo velik družbeni pomen, so se nedvomno zavedala zakonodajalna telesa, ki so to problematiko uredila s predpisi. Tako imamo v temeljnem zakonu o varstvu pri delu določeno, da je: »organizacija dolžna poskrbeti, da vsakdo, preden je razporejen na delo, spozna delovne pogoje in nevarnosti dela, oziroma ukrepe in sredstva za varstvo pri delu, med zaposlitvijo pa skrbeti za njegovo vzgojo in izpopolnitev njegovega znanja s področja varstva pri delu.«

Republiški zakon uvajanje v delo še bolj konkretno določa in zadolžuje delovno organizacijo, da: »mora delavce ob prvi in vsaki kasnejši razporeditvi na delovno mesto, pa tudi med samim de-

lom, če se spremene delovne razmere, poučiti zlasti:

— o nevarnosti, ki preti pri delu delavčevemu zdravju oziroma življenju,

— o najprimernejšem načinu dela, ki delavcu zagotavlja varnost pri delu,

— o varstvenih ukrepih, ki jih mora delavec upoštevati in o količinah, ki take ukrepe zahtevajo.

Poučevanje delavcev mora biti teoretično in praktično.

Da je uvajanje v delo obvezno, izhaja tudi iz pravice oseba na delo in sicer iz določila, ki pravi, da »se mora oseba na delu pred razporeditvijo na delo seznaniti s predpisi in varstvenimi ukrepi v zvezi z delom, ki naj ga opravlja, kot tudi z organiziranjem in izvajanjem varstva pri delu v organizaciji; od odgovorne osebe ima pravico zahtevati, da jo čimbolj izčrpno seznaniti z nevarnostmi dela in s pravicami oziroma obveznostmi v zvezi z varstvom pri delu in delovnimi pogoji.«

V pravilniku o delovnih razmerjih je določen tudi postopek, način in obveznosti pri sprejemu in uvajanju v delo.

Odgovorna oseba, ki opravlja kadrovske poste v kadrovski službi, je dolžna novospregajetega delavca predstaviti neposrednemu vodji delovne enote, kamor je delavec razporejen na delo. Ta oseba mora vodjo delovne enote seznaniti z osnovnimi podatki o delavcu ter o vrsti delovnega razmerja.

Vodja delovne enote pa je dolžan poskrbeti, da se delavec še pred začetkom dela seznaniti z delovnim mestom, pogoji dela, delovnim redom, nalogami na delovnem mestu in sodelavci. Poseben poudarek je treba dati seznanjanju z nevarnostmi pri delu in predpisi o varstvu pri delu ter z delovnim redom v obratu. Ko je delavec z vsemi temi stvarmi seznanjen, podpiše izjavo. Pri razporeditvi na delovno mesto je potrebno upoštevati mnenje zdravnika (zdravniški izvid). (Nadaljevanje na 7. strani)

ZA JUNIJ

Za dežurnega veterinarja je bil od 2. 6. do 9. 6. predviden v majski številki Hmeljarja dipl. vet. Milan Lesjak. Ker je na orožnih vajah bo dežurni veterinar tov. Franc Ocvirk.

Od 2. 6. do 9. 6. Ocvirk Franc, dipl. vet., Vransko tel. 72-407

Od 9. 6. do 16. 6. Šribar Edvard, dipl. vet., Šemp. tel. 71-080

Od 16. 6. do 23. 6. Florjanc Julij, dipl. vet., Braslovče tel. 72-048

Od 23. 6. do 30. 6. Lesjak Milan, dipl. vet., Prebold tel. 72-201

Od 30. 6. do 7. 7. Ocvirk Franc, dipl. vet., Vransko tel. 72-407

Dežurna služba prične ob delavnikih ob 15. uri in traja do 7. ure zjutraj.

Ob sobotah prične dežurstvo ob 12. uri in konča v ponedeljek ob 7. uri zjutraj.

VETERINARSKA POSTAJA
ŽALEC

Razpis štipendij

Kmetijski kombinat HMEZAD Žalec

razpisuje štipendije za šolsko leto 1973/74

1. Biotehnična fakulteta
— agronomski oddelek	2 štipendiji
2. Ekonomska fakulteta
— podjetniška smer	1 štipendija
3. Visoka ekonomsko-komercialna šola Maribor
II. stopnja:
— ekonomsko-finančni oddelek
I. stopnja:
— ekonomsko-finančni oddelek	1 štipendija
2 štipendiji
4. Pravna fakulteta	1 štipendija
5. Višja agronomska šola Maribor
— pospeševalna smer	3 štipendije
6. Ekonomski šolski center v Celju
— ekonomska srednja šola	4 štipendije
7. Tehniška kmetijska šola v Mariboru
— poljedelsko-živinorejski oddelek
— sadjarsko-vinogradniški oddelek	3 štipendije
1 štipendija
8. Gostinski šolski center Ljubljana
— hotelska šola	1 štipendija
9. Mlekarski šolski center v Kranju
— poklicna mlekarška šola	1 štipendija
10. Poklicna kmetijska šola Svečina pri Mariboru
— sadjar-vinogradnik	2 štipendiji
11. Kmetijski izobraževalni center Celje
— poklicna vrtnarska šola	1 štipendija
Za otroke kooperantov podjetja, ki bodo po končanem šolanju ostali doma na kmetiji, razpisujemo za	
12. Tehniško kmetijsko šolo Maribor	10 štipendij
13. Šolo za kmetovalce v Sentjurju	30 štipendij

POGOJI:

- Pri zibiri kandidatov za štipendije imajo prednost prosilci, ki so končali osemletko, srednjo, višjo ali visoko šolo z odličnim ali pravdobrim učnim uspehom, ki imajo slabo gnotno stanje in ostale pogoje, ki so v pravilniku o izobraževanju in štipendiranju podjetja.
- Prošnji za štipendijo, ki jo je treba pravilno izpolniti na obrazcu DZS 1,65, je potrebno priložiti:
 - prepis zadnjega šolskega spričevala oziroma potrdilo o opravljenih izpitih;
 - potrdilo o premoženjskem stanju in številu družinskih članov;
 - mnenje in poročilo šole.
- Rok za pošiljanje prošenj in ostalih dokumentov je 30. junij 1973, za šolo pod št. 13 pa 31. avgust 1973.
- Prepozno vloženi prošnji ali prošnji brez zahtevane dokumentacije komisija ne bo obravnavala.
- Prošnje in dokumente pošljite na naslov: **KMETIJSKI KOMBINAT HMEZAD, KADROVSKI ODDELEK, ŽALEC.**

Novigradsko morje in burja sta spomladi močno prizadela čebele na zgodnji paši. Skrb čebelarjev je ojačati preostale družine

(Nadaljevanje s 6. strani)
službo varstva pri delu, po potrebi pa tudi mnenje industrijskega psihologa ali socialnega delavca.

Za uvajanje v delo sta odgovorna neposredno nadrejeni vodja dela in vodja delovne oziroma poslovne enote. Delavec ima možnost, da se v primeru, če ob nastopu dela ni dobil zadostnih navodil, obrne na svet TOZD. Razporeditev delavca na delovno mesto, ne da bi bil z njim izveden postopek uvajanja, predstavlja posebno hudo kršitev delovne dolžnosti.

Pravilnik določa tudi, da mora uvajanje trajati toliko časa, kolikor je potrebno na posameznem delovnem mestu, da se delavec uvede, čas pa je enak preizkusni dobi za zaposlitev. Kadar delavec po oceni neposrednega vodje dela pri uvajanju na delo ni dosegel zadovoljivega uspeha, se postopek uvajanja lahko ponovi na drugem delovnem mestu, če je prosto. V kolikor pa delavec tudi pri usposabljanju na drugem delovnem mestu ne pokaže zadovoljivih rezultatov, da vodja delovne enote ali mentor predlog za prenehanje dela v podjetju.

Karton uvajanja v delo

Kot je že v uvodu navedeno, je karton uvajanja v delo pripomoček, ki naj olajša neposrednemu vodji sam postopek uvajanja. Istočasno pa dosledno delo po navodilih iz kartona zagotavlja, da bo uvajanje izvedeno temeljito. Ravno tako je tudi dokaz po izvedenem uvajanju, da je bilo to delo resnično izvedeno.

Pri uvajanju v delo se srečamo z različnimi ljudmi tako glede strokovnosti, delovnega staža na prejšnjih delovnih mestih v drugih podjetjih, starosti, spola, telesnih in umskih sposobnosti. Proces uvajanja v delo ni enostaven, ker ga je potrebno prilagoditi individualno zgoraj navedenim kategorijam.

Vtisi prvega dne na novem delovnem mestu, v poklicu ali na novem delu so zato pomembni. »Prvi vtis« ostane dolgo v spominu. Na obnašanje pri delu in odnos do dela in delovne okolice odločujoče vplivajo izpolnjena pričakovanja in nenadna razočaranja. Vsaki novi sodelavec ima o svojem bodočem delu določena pričakovanja in predstave. Na splošno ta pričakovanja niso pretirana. Pri svojem bodočem delu si obetajo varno delovno mesto, redne in ustrezajoče osebnostne dohodke, dobro vzdušje, urejene ostale potrebne pogoje v obratu. Ravno tako je večini znano, da bo potrebno za vse to vlagati svoje lastne napore. Običajno se novinec po predpisanih administrativnih postopkih oziroma poti — zavod za zaposlovanje, kadrovska služba, zdravniški pregled — in uvajalnem seminarju ter eventualnim ogledom celotnega podjetja znajde pred neposrednim vodjem.

Namen tega priročnika je nuditi pomoč neposrednim vodjem dela pri opravljanju ene njihovih osnovnih dolžnosti v smislu programa izobraževanja iz tvarine varstva pri delu, to je uvajanje novincev neposredno na delovnem mestu. »Karton uvajanja v delo« pa je pripomoček, ki

naj zagotovi, da bo uvajanje izvedeno temeljito ter da bo skozi proces uvajanja šel res vsak novinec.

Pomen uvajanja

Če ima novinec občutek, da je bil ugodno in prijazno sprejet, potem bo videl več razveseljivega kot pa pomanjkljivosti. Naravna začetniška togost in zaprtost hitro popustita. Tako pridobi pozitivno gledanje na obrat, predpostavljene in sodelavce. Do bi občutek, da je »prijetno presenečen«. Če pa je bil sprejem ravnodušen ali celo sovražno odklonilen, bo na vse gledal kritično. Primerjati bo pričel svoje prejšnje delovno mesto ter mogoče celo ugotovil, da je bilo boljše. V določenih pogojih je že v tem trenutku oziroma postopku kal predstojke odpovedi. Prvi vtis je za novinca odločilen. Kako pozitivno, pripravljeno in zainteresirano se bo obnašal, v veliki meri zavisti od dobrega uvajanja.

Razumljivo pa je vsako pretiravanje pri sprejemu lahko škodljivo. Preveč narejen ali celo osladen sprejem se ne izplača. Razočaranje je pozneje toliko večje.

Ljudem, ki so že dalj časa zaposleni v podjetju, se zdijo določene stvari same po sebi razumljive, ker so že tako vsakdanje, da jih niti ne opazimo več. Za delavca, ki pride na novo v podjetje, pa lahko ravno takšne stvari predstavljajo posebno novost. Da bi neposredni vodja, ki uvaja, laže razumel novinca, je nujno, da se nekoliko vživi v njegov položaj. Pri tem si naj postavi naslednja vprašanja:

— Ali želim biti na novem delovnem mestu zadovoljen?

— Ali želim, da sem na novem delovnem mestu zaželen?

— Ali mi bo ugodno, če me bodo z veseljem sprejeli in bodo tudi prijazni?

— Ali bom zadovoljen s tem, da se že pri vstopu v podjetje upošteva moje mnenje glede bodoče zaposlitve?

— Ali se mi zdi prav, da mi takoj pojasnijo, kakšno bo moje bodoče delo?

— Ali želim, da me spoštujejo in upoštevajo moje znanje?

— Ali mi je kaj na tem, da se seznanim s proizvodnjo podjetja in da si ga tudi ogledam?

— Ali me zanima višina mojega bodočega osebnega dohodka in kakšne so možnosti bodočega zaslužka sploh?

— Ali želim v življenju napredovati in zvedeti kakšne so za to v podjetju možnosti?

— Ali želim zvedeti, kakšne so moje dolžnosti in pravice?

— Ali me zanima kakšne možnosti udeleževanja mi podjetje nudi poleg zaposlitve na področju športa, družbe in podobno?

— Ali mi je pomembno, da se že ob vstopu v podjetje seznanim z nevarnostmi, ki bi mi utegnile ogroziti zdravje ali življenje?

Če navedena vprašanja neposrednega vodjo zanimajo, to pomeni, da bodo zanimala tudi novinca. Če hočemo govoriti o dobro organiziranem uvajanju, mora le-ta vsebovati vse te elemente.

Za službo varstva pri delu
Janko Zupanek

NOVA TOZD »GRADBENIŠTVO«

Na vprašanje glavnega urednika »Hmeljarja« odgovarja inž. gradbeništva Ivan Mikek, v. d. direktorja TOZD »Gradbeništvo«.

— Kaj vas je vodilo v združitvi?

Kot mala organizacija so Usluge Polzela bile vedno na prepihu z ozirom na združevanje podjetij. Ze dalj časa je bila želja kolektiva, da se priključi k močnejši organizaciji. Z referendumom, ki je dobro uspel, smo se priključili h kombinatu »Hmezad« s 1. majem 1973.

— Zakaj ste se združili prav s kombinatom »Hmezad«?

Za kombinat »Hmezad« smo že prej izvajali mnogo del. Sedaj bomo delali še več, seveda bomo delali še tudi za druge. Prav v priključitvi vidimo perspektivo našega kolektiva. Želimo izvajati dela tudi za kooperante.

Priključitev naše organizacije h kombinatu »Hmezad« pa je interesantna tudi zanj, ker se večja gradbena podjetja vedno bolj ukvarjajo z industrijsko gradnjo in se izogibajo manjših in vzdrževalnih del. Kot primer navajam žalsko Gradnjo, ki ukinja gradbeno operativno in se usmerja v gradnjo gradbenih elementov.

— Imate dovolj dela?

Za TOZD »Kmetijstvo« Zalec adaptiramo hleve v Podlogu, za njimi pride na vrsto farma Zalag, adaptiramo menzo v Sempetru, preurejamo skladišče v Vrbju. Za TOZD »Hišni sklad« smo končali zidarska dela na stanovanjskih hišah v Radljah ob Dravi in v Vižingi.

Seveda imamo pa že načrte za prihodnje: adaptacija hlevov v Žepini, stanovanja v Arji vasi, silosa v Vrbju in Brodeh, poljske sanitarije za DE »Kmetijstvo« I, II in IV, remizi za stroje v Zalogu in v Vrbju, kanalizacija in nadstrešek v Žepini in še nekatera druga dela. Če bomo uspešni na licitaciji, bomo za TOZD »Hišni sklad« že letos začeli graditi v Celju takšen blok, kot smo ga zgradili v Žalcu. Kmalu bomo tudi začela graditi hlev in bokse pri TOZD »Mesnine« v Celju. Možnost gradnje imamo več 10 hiš v novem naselju v Velenju.

— Kaj predvidevate z razvojnim programom?

Pri programiranju razvoja gradbene operative je treba upoštevati naslednja dela:

1. Vzdrževalna dela, katera bo treba izvršiti pri TOZD kombinata »Hmezad« Zalec.

2. Investicijska dela v lastnem podjetju.

3. Gradnja gospodarskih objektov za kmetijske proizvajalce-kooperante.

4. Gradnja stanovanjskih in ostalih objektov za potrebe trga izven lastnega podjetja.

Z obstoječimi kapacitetami bo potrebno najprej pokrivati potrebe v okviru lastnega podjetja, kar pa bi bilo prostih kapacitet, bi šele le-te lahko angažirali druge.

Sedanje stanje gradbenih kapacitet, upoštevajoč predvsem delovno silo, je zaradi znane dezintegracije dokaj šibko.

Trenutno je sestav delovne sile naslednji:

10 VK delavcev

24 KV delavcev

15 PK delavcev

14 NK delavcev

Skupaj 63 neposrednih proizvajalcev brez delovodij. Pri takem številu neposrednih proizvajalcev je možno napraviti 7.000.000,00 din bruto produkta (računajoč na posameznika 11.000,00 din bruto produkta).

Če skušamo oceniti vrednost gradbenih storitev, katere naj bi realizirala nova TOZD, bomo videli, da je realizacija bruto produkta v višini 7.000.000,00 din premajhna.

Poglejmo:

1. Predvidena vrednost vzdrževalnih del pri TOZD kombinata »Hmezad« Zalec 2.000.000,00 din.

2. Investicijska dela 5.000.000,00 din, ki bi jih lahko izvedla naša TOZD.

4. Gradbena dela za kooperante (ni znano).

4. Ostala dela izven kombinata 2.500.000,00 din. Skupaj (brez kooperacije) 9.500.000,00 din.

To pomeni, da bi se moralo zvišati število neposrednih proizvajalcev od sedanjih 63 na 87. Če pri tem upoštevamo dejstvo, da je bilo v začetku marca zaposlenih samo 51 neposrednih gradbe-

nih delavcev in da ob sedanjem številu zaposlenih vstopamo že v 5. mesec tega leta, potem bi morali imeti v drugi polovici leta vsaj 100 neposrednih proizvajalcev, da bi dosegli tako realizacijo, kot smo jo navedli.

— In kakšen bi naj bil kvalifikacijski sestav?

Takle:

VK delavci 15 %, t.j. 15 ljudi

KV delavci 35 %, t.j. 35 ljudi

PK delavci 25 %, t.j. 25 ljudi

NK delavci 25 %, t.j. 25 ljudi

Skupaj: 100 ljudi

Za tako število neposrednih proizvajalcev zadostuje sedanje število delovodij, kakor tudi trije tehniki in tehnični vodja. Sedanje število uslužbencev je tre-

ba skrbeti. Predvsem bi bilo organizirati delo tako, da se združi delovno mesto direktorja in tehničnega vodje v eni osebi. S tem bi se režija uprave znižala, ker je sicer previsoka.

— Boste organizacijsko poslovali tako kot do sedaj?

Zaradi transportnih, prevoznih in telefonskih stroškov, ki nastajajo sedaj zaradi ločene uprave na Polzeli in v Žalcu, kar istočasno otežkoča dela in stik z naročniki del, je treba takoj preseliti tudi računovodsko službo in tajništvo v Zalec. V bližnji bodočnosti je misliti na preureditev nekaterih prostorov pri kupljeni stanovanjski hiši (Senica) v (Nadaljevanje na 9. strani)

Kmetijski kombinat HMEZAD Zalec

razpisuje učna mesta za šolsko leto 1973/74

1. Poklicna živilska šola Maribor

(za TOZD MESNINE Celje)

a) mesar — prodajalec

8 učnih mest

b) mesar — proizvajalec

10 učnih mest

c) klavničar (ozki profil)

10 učnih mest

d) predelovalec mesa (ozki profil)

10 učnih mest

2. Solski center za blagovni promet

(za TOZD MESNINE Celje)

— prodajalka v delikatesi

3 učna mesta

3. Center poklicnih šol »Boris Kidrič« Celje

(za TOZD STROJNA POSTAJA Zalec in

TOZD KMETIJSTVO SMARJE)

a) avtomehanik

11 učnih mest

b) strojni ključavničar

10 učnih mest

c) avtoklepar

1 učno mesto

d) kovinostrugar

1 učno mesto

4. Gostinska šola Celje

(za TOZD GOSTINSTVO Celje)

a) natakar

2 učni mesti

b) kuhar

2 učni mesti

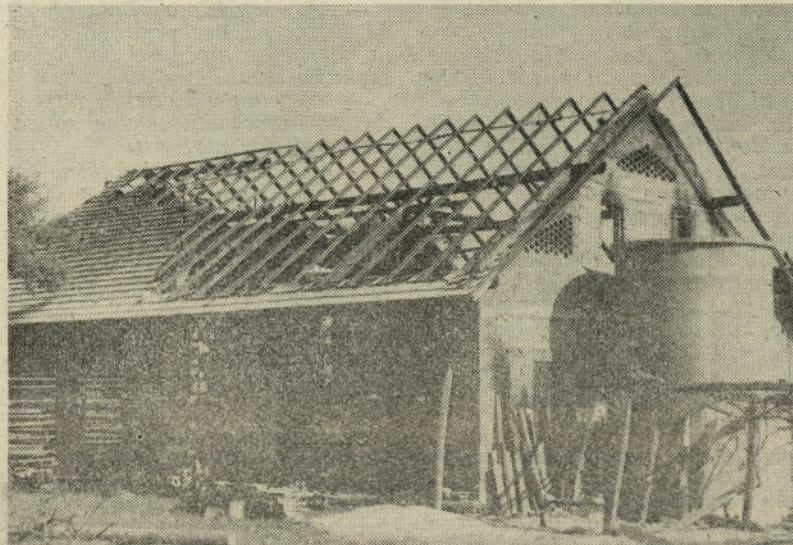
Pogoji za kandidate za učna mesta je uspešno končana osemletka, razen za poklica ozkega profila pod št. 1 točki c) in d), kjer je pogoj 6 razredov osnovne šole, zadovoljiv rezultat testiranja, fizična in psihična sposobnost.

K prošnji za učno mesto morajo prosilci priložiti prepis zadnjega šolskega spričevala.

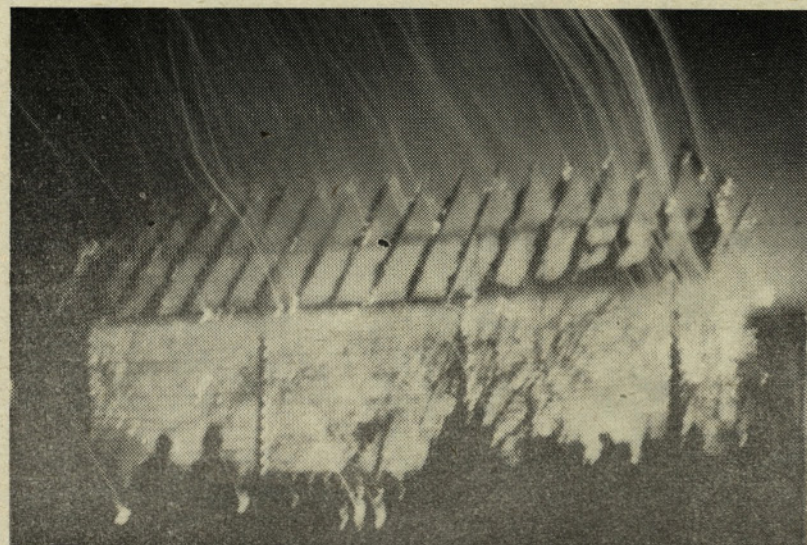
Rok za pošiljanje prošenj je 20. junij 1973.

Prošnje in spričevala pošljite na naslov:

Kmetijski kombinat Hmezad, TOZD MESNINE Celje, Cesta v Trnovlje za razpisana učna mesta pod št. 1 in 2, za učna mesta pod št. 3 na Kmetijski kombinat Hmezad, TOZD STROJNA POSTAJA Zalec, pod št. 3/a pa tudi Kmetijski kombinat Hmezad, TOZD KMETIJSTVO SMARJE ter za učna mesta pod št. 4 na naslov Kmetijski kombinat Hmezad, TOZD GOSTINSTVO Celje.

Za nami je tudi obdobje številnih požarov, ki so v aprilu požirali kozolce in gospodarska poslopja, kot je ta kooperanta Antona Holarja iz Migojnic

Zgorel je tudi kozolec zadnjega žalskega kmeta-kooperanta Marka Flajsa. Vzroki požarov? Uradne verzije in dvomi ljudi se razhajajo. Kdo ve?!

Traktorji SAME

Po vseh osmih naših kmetijskih preskrbah od Vranskega do Vojnika imajo na zalogi nove in vsestransko uporabne traktorje SAME s 34 KM. Na zalogi imajo tudi razne poljedelske stroje in priključke. Vabijo vas, da jih obiščete in sklenete konkurenčno kupčijo

40. kmetijski sejem

Letočni kmetijski spomladanski mednarodni in jubilejni sejem v Novem Sadu prikazuje dosežke nad 1000 domačih in tujih razstavljalcev, prvič tudi razstavljalce iz 9 držav v razvoju. Se-

jem je odlikoval predsednik Tito za prispevek k razvoju kmetijstva z redom zaslug za narod s srebrnimi žarki. Sejem si je ogledalo tudi več naših delavcev.

(Nadaljevanje z 8. strani)
upravne prostore, istočasno pa bi spremenili sedanje pisarniške prostore na Polzeli v stanovanja. Trenutno bi v Žalcu obdržali v najemu pisarniške prostore pri Novaku, kjer bi bili direktor, tajnica, tehniki ter nabavna služba (torej sedež podjetja Žalec, Savinjska 18). V sedanjo sektorsko pisarno bi se preselilo računovodstvo. Tako bi bila uprava do adaptacije zgradbe pri Senica razdeljena na dva dela, vendar bi kratka razdalja med obema lokacijama ne predstavljala večjega problema.

Iz istih razlogov, kot so navedeni za upravo in zaradi enotne skladiščne službe (skladišče naših materialov in inventarja je v Vrbju) je nujno takoj preseliti k skladišču v Vrbje tudi železokrivce iz Polzele. Zato je že sklenjen dogovor med nami in lastnikom zemljišča tov. Cokanom, ki da v najem zemljišče poleg našega skladišča v približni izmeri 1.500 m². Zemljišče je industrijski rezervat in predvideno za razširitev Ferralita, ki pa po njihovi izjavi ne bo gradil vsaj še tri leta na tem zemljišču, zato bi za ta čas lahko opravljali na tem zemljišču železokrivska dela (natezanje, sekanje, krivljenje). V tem času bo treba najti novo lokacijo tako za skladišče kot za železokrivce. Morda bi lahko v ta namen programirali zemljišče v Vrbju, ki ga sedaj zasipavajo z odpadnim materialom (pri Štravsu). Zemljišče je last KK »Hmezad« in ne predstavlja v poljedelskem smislu nobene praktične vrednosti.

Kakor hitro bi bila določena nova lokacija, bi takoj prestavili iz Polzele tudi leseno šupo, tako

da bi bili vsi objekti, ki so nam potrebni, koncentrirani na enem mestu.

Glede na programa osnovnih sredstev moramo kot osnovno upoštevati naravo naših del. Za naša dela potrebujemo predvsem lažjo mehanizacijo in moramo le to nadomeščati in izpopolnjevati.

— Se boste kaj modernizirali?

Ob nabavi osnovnih sredstev v letu 1973 je naš DS že sklepal in se odločil za naslednje nabave:

K sedanjemu Wackerju, stroju za dolbljenje in vibriranje bi bilo potrebno nabaviti rezervno iglo in udarno kladivo, da se v primeru okvare lahko data priključka v popravilo, z nadomestnimi priključki pa se lahko nemoteno dela dalje.

1 električni previbrator »Iskra« 20.000,00 din.

2 vibracijski igli,
1 vibracijska igla Wacker 13.000,00 din,

1 udarno kladivo Wacker 12.000,00 din.

2. Zaradi hitrega iztrošenja malih 100l mešalcev betona je treba kupiti 3 nove. Ti mešalci se uporabljajo za manjše betonaže, kakor tudi za malto.

3 mešalce betona 100l po 3.100,00 din skupaj 9.300,00.

3. Za dviganje bremen za srednje velike gradnje in sicer za vertikalni in horizontalni transport je nujno dobiti mali žerjav, ki ima pri 12 m ročici nosilnost 250 kg, pri 6 m ročici pa 500 kg, maksimalna višina transporta je 11,70 m.

Vrednost 79.000,00 din.

4. Za natezanje železa, katerega nategujejo železokrivci ročno, bi bilo treba dobiti motorni vitel.

Istočasno bi, v kolikor bodo preseljeni železokrivci v Žalec, morali napraviti okoli železokrivskega prostora žično ograjo.

1 motorni vitel 12.000,00 din,
150 m žične ograje à 25,00 3.750,00 din.

5. Zaradi večjih težav pri nabavi že napravljenih betonov (pomankanje cementa, včasih tudi agregata) je nujno pripraviti vse potrebno za lastno betonarno, vendar bi v letu 1973 nabavili samo silos za cement in mešalec z dozerjem. V zimskem času pa bi pripravili ostalo za betonarno.

1 silos za cement 38.000,00 din,
1 betonski mešalec kapacitete 800 l 25.000,00 din.

6. Pri dosedanjem delu se je pokazala potreba še po eni cirkularki za pripravljavanje opažev na gradbišču.

1 cirkularka Belt 4.500,00 din.

7. Tesarji še vedno skobljajo špirovce ročno. Ze lansko leto je bila odobrena nabava skobelnega stroja, ki pa ni bila realizirana.

1 skobelni stroj 7.400,00 din.
8. 15 postelj za delavce 2.274,50 din. Vse skupaj 225.224,50 din.

K temu programu bi bilo treba še dodati nabavo 1 transporterja z ročico 10 m, 42.000,00 din.

Za takojšnji nakup predlagamo:

1 električni previbrator z dvema iglama 20.000,00 din,

1 vibracijsko iglo Wacker 13.000,00 din,

1 udarno kladivo Wacker 12.000,00 din,

2 betonska mešalca 100 l 6.200,00 din,

1 motorni vitel za natego železa 12.000,00 din,

150 m žične ograje 3.750,00 din,

1 cirkularko 4.500,00 din,

1 skobelni stroj za tesarje 7.400,00 din,

Vse skupaj: 78.850,00 din.
Za nakup ostale mehanizacije v vrednosti 146.400,00 din bi morali nujno najeti posojilo, ker sicer bi bila preveč okrnjena prepotrebna obratna sredstva.

Prej je bila omenjena lastna betonarna. Vsi razlogi govore zato, da bi jo kazalo locirati ob separaciji gramoza, last Vodne skupnosti »NIVO«, tako da bi odpadli stroški prevoza agregata od separacije do betonarne. Za postavitev betonarne je potrebno izdelati detaljni načrt s predračunom ter napraviti rentabilnostni račun.

Končno je treba še enkrat poudariti, da je za uspešno in rentabilno poslovanje nove TOZD treba najprej in kar najhitreje povečati število zaposlenih, ker le tako bo TOZD »Gradbeništvo« kos svojim nalogam.

— Hvala lepa za razgovor.

NOVICA IZ VARSTVA PRI DELU

Na tržišču je nov filtrski respirator pod oznako 3 M. Prednosti pred drugimi respiratorji so številne. Poglejmo njegove prednosti in karakteristike:

Filtrski respirator 3 M bomo uporabljali zato ker:

- je težak samo 4 grame ter ga komaj čutimo;
- z njim lahko in neovirano dihamo, saj celotni respirator deluje kot filter;
- je iz enega kosa ter ni treba manipulirati z dodatki ali z nadomestili;
- po uporabi ga lahko zavržemo, ker je relativno poceni;
- ga lahko nosimo, prilaga pa se vsakemu obrazu.

Ta respirator učinkovito filtrira vse delce, ki so večji od 5 mikronov. Z namenom da spoznamo učinkovitost respiratorja v raznih pogojih, navajamo velikost v mikronih za nekatere najpogostejše vrste prahu:

mleti kalcijev karbonat	0,1— 200 mikronov
premogov prah	0,1— 200 mikronov
cement	0,1— 40 mikronov
umetna gnojila — prašnata	5 — 40 mikronov
lesena moka — prah	50 —1000 mikronov
milni prah	1 — 10 mikronov
tekstilni prah	10 — 200 mikronov
pesticidi v prahu	nad 5 mikronov

Skratka, respirator 3 M varuje pred prahom, meglo, barvami, pred infekcijami in omogoča opravljanje vseh del, ki zahtevajo visoke pogoje higiene.

— **NOSIMO GA UDOBNO!** Ne dotika se niti ust, niti nosu. Ne stiska, ne reže, nikjer ne žuli.

— **PRISPEVA K ZDRAVJU IN HIGIENI!** V času, ko se širita gripa in prehlad omejuje nevarnost infekcij. V prehranbenih — živilskih obratih preprečuje infekcije. Varuje nas pred nevarnostmi navzven in od zunaj.

— **NIKOLI NE OVIRA!** Respirator ne ovira očal ne varnostnega ščita obraza. Upogljivost respiratorja omogoča prilaganje vsem oblikam fiziognomije. Njegova zunanost je čista in sveža, zato ga delavci v drugih deželah radi nosijo.

— **PO UPORABI GA LAHKO ZAVRŽEMO!** Ker je respirator relativno poceni ga lahko po uporabi zavržemo, lahko pa ga tudi osvežimo, očistimo, speremo in osušimo za ponovno uporabo.

— **OHRANJA LEPO ZUNANJOST!** Ne žuli, ne maže šminke in ne zapušča sledov na obrazu. Govorimo lahko brez napore, jasno in razločno.

— Respirator je večkrat testiran ter ga priporočamo.

Za službo varstva pri delu
J. Zupanek

KMETIJSKI SOLSKI CENTER CELJE, Ljubljanska cesta 97
OBJAVLJA ZA ŠOLSKO LETO 1973/74

razpis

za vpis v naslednje šole:

1. POKLICNO VRTNARSKO ŠOLO CELJE s celoletnim in z izmeničnim poukom za poklica CVETLIČAR in VRTNAR.
2. ŠOLO ZA KMETOVALCE V SENTJURJU in MUTI za poklic KMETOVALEC.
3. KMETIJSKO GOSPODINJSKO ŠOLO V SENTJURJU za poklic GOSPODINJA-KMETOVALKA.

Solanje na poklicni vrtnarski šoli traja 3 leta. Na šoli za kmetovalce in kmetijsko gospodinjski šoli pa 2 leti. V šolo se lahko vpišejo učenci, ki so uspešno dokončali osemletko in imajo veselje do poklica.

Za vpis v vse šole morajo kandidati vložiti prošnjo kolokvano z 2 din, zadnje šolsko in zdravniško spričevalo do 31. JULIJA 1973.

Pri šolah so domovi, ki bodo lahko sprejeli vse vpisane učence.

Učenci, ki ne bodo mogli plačevati polne oskrbovalnine lahko zaprosijo za regres, ki ga uveljavljajo z dokazili o premoženjskem stanju.

San Marino v megli

Večina delavcev TOZD Skupne službe je bila na dvodnevem majskem (sindikalnem) izletu po Italiji. V nič kaj lepega vremena obetajočem jutru smo požirali kilometre — seve tudi po novi cesti — proti meji in mimo Benetk, po ogledu Padove v Ferraro in Bolonjo s poševnimi stolpi. V Ceseni smo jedli jagode in si ogledali zadružno klet

San Marino je bil v megli, toda kljub temu smo si ogledali to goro spominkov. V Ravenni si vsakdo ogleda grob Danteja Alighierija, tudi mi. Lepa je vožnja skozi plodovito delto reke Pad — vinogradi, žito, zapuščene hiše, močvirja. Zaradi slabe organizacije vodičev Izletnika si nismo ogledali tako željenih Benetk. Pouk z izleta: Ni vse lepo, kar je tuje!

NOVICE
IZ HMELJARSTVA

Padavine 15. maja v obliki ploh po posameznih krajih in različni količini so prišle z ohladitvijo vred ravnoprav. Pred tem je hmelj hitro rasel, saj so bili dnevnoprirasti tudi do 8 cm, kar je preveč za ta čas. Idealna višina hmeljnih pogankov na dan 20. maja je 100—120 cm. Zato so odbirali take, ki so v tej višini. Nasadi novih sort, ki so bili zgodaj rezani, so višji zlasti v drugoletnikih, zato to naj ne moti hmeljarjev.

Takoj po napeljavi pogankov so dognojili hmeljišča s 40 do 60 kg čiste ga dušika na hektar. Po trošenju gnojil kultivirajte ali kombinirajte kultivatorje z dozatorji gnojil! Trosite po celi površini enakomerno!

Prvoletni nasadi novih sort, posajeni sredi aprila v zemljo, so že čutili pomanjkanje vlage, kar je odvisno od kompostne mešanice. Pleveli močno odganjajo iz teh mešanic, zato jih, ko so visoki 10 cm, populite iz vrečic!

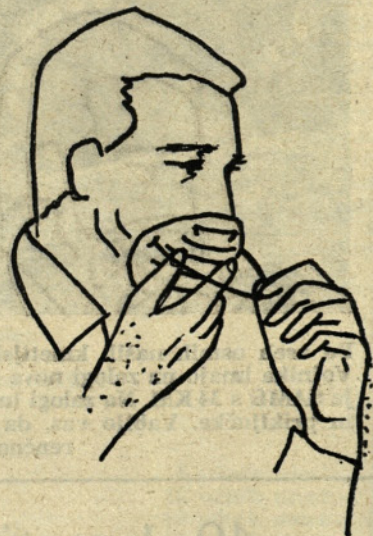
Prvega junija je idealna višina hmelja 2,80 do 3 m. V nekaterih letih je bil ob tem času visok tudi že 3,8 m, kar pa je preveč. Ker je mnogo hmeljarjev odlazalo z dognojevanjem zaradi pomanjkanja vlage, je sedaj skrajni čas hmeljišča dognojiti. Sedaj ko je hmelj višji, ko se s kultivatorjem lahko rastlinam približate, bo le malo gnojil ostalo nepokritih na površini, izgube bodo manjše, učinek pa viden po prvem dežju. Kultivirajte plitvo.

Padavin je v maju padlo le 28 mm. Zato na lahkih zemljah hmeljišča že čutijo pomanjkanje vlage. Normalno pade v maju od 110—130 mm dežja. Najbolj trpijo pomanjkanje vlage novi nasadi. Zato jih zalijte v vrečko in okoli nje. Za rastlino uporabite 0,7—1 l vode. Kjer imate namakalne naprave, zalivajte z njimi sicer pa z različnimi sodi tako, da priključite na iztočno cev dve tanki cevi za dve vrsti. Lahko uporabite tudi škropilnice brez črpalke in brez razpršilcev ali z nategom.

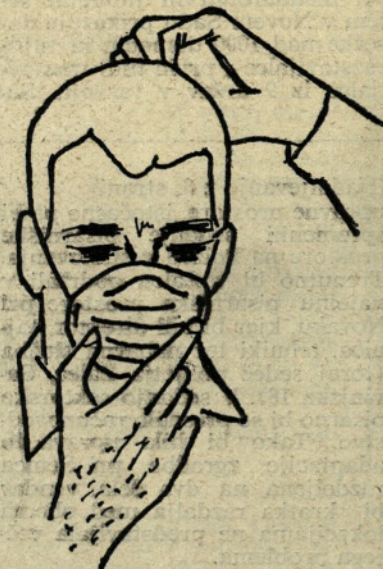
Po zalivanju izpulite plevele iz vrečic in okopljite okolico sadilnih mest. Napol prazne vrečke zlasti tam, kjer gledajo sadike iz kompostne mešanice, dopolnite vrečke s sipko zemlje okrog odgnalih pogankov.

V starih nasadih, kjer imate namakalne naprave, jih takoj vključite v pogon, zlasti velja to za plitka peščena tla (zahodno od Zalca), drugod pa ob koncu tedna, če vmes ne bo padavin. Zalivajte s 15—20 mm vode v enem turnusu.

Nov filtrski respirator

Respirator si namestimo pod brado tako, da je žica na zgornji strani respiratorja

Mehko gumijasto vrvico potegnemo čez glavo

Respirator prilagodimo obrazu tako, da z dvema prstoma pritisnemo žico na lahno k nosu

KMALU NOVA KNJIGA

NORTHCOT PARKINSON JE NAPISAL KNJIGO Z NASLOVOM PARKINSONOV ZAKON IN GOVORI O ZANIMIVIH POJAVIH V DRUŽBI TER PRIKAŽUJE ZAKONITOST RASTI BIROKRACIJE. ODLIKUJE JO IMENITEN HUMOR. OZNACILI BI JO LAHKO KOT »SOCIOLOŠKA SATIRA« IN JE PRIJETNO BRANJE ZA ZABAVO IN RAZMISLANJE.

V KRATKEM BO IZŠLA PRI ZALOŽBI MLADINSKA KNJIGA. IZ KNJIGE VAM, DRAGI BRALCI, POSREDUJEMO ODLOMEK.

VISOKE FINANCE

Dve vrsti ljudi razumeta skrivnost velikih investicij: tisti, ki imajo veliko lastnega premoženja in tisti, ki nimajo prav ničesar. Za pravega milijonarja je milijon dolarjev nekaj resničnega in doumljivega. Praktičnemu matematiku ali profesorju ekonomije (če predpostavimo, da oba tako rekoč stradata) se zdi milijon dolarjev prav tako stvaren kot tisoč dolarjev, ker pač nobene izmed teh vsot nista svoj živ dan posedovala. Toda svet je poln ljudi, ki sodijo v sredo med tema skrajnostima, torej tistih, ki ne vedo ničesar o milijonih, ki pa so precej navajeni misliti v tisočih, in prav ti ljudje v ve-

čini primerov sedijo v finančnih odborih. Posledica tega je pojav, ki smo ga doslej lahko že večkrat opazili, vendar nikoli tudi raziskali. Lahko bi ga imenovali zakon trivialnosti. To pa v kratkem povedano pomeni, da bo čas, ki ga bomo porabili za katerokoli točko dnevnega reda, v obratnem sorazmerju z vsoto, za katero gre.

Predsednik: Na vrsti je točka devet. Poročal bo naš blagajnik g. Bobnik.

G. Bobnik: Gospoda, pred vami je predračun za tomski reaktor, ki je podrobneje razložen v dodatku H v poročilu pododboru. Opazili boste, da je profesor Jedrovec že odobril splošni načrt. Celotna vsota bi znašala okoli 10.000.000 dolarjev. Izvajalca del, gg. Popadnik in Seklavec, menita, da bi delo lahko zaključili do aprila 1959. G. Honorape, inženir-svetnik, pa nas svari, naj se ne zanašamo, da bo delo opravljeno pred oktobrom, čeprav meni, da je tudi to zelo optimistično. V tem mnenju ga podpira dr. Gomilar, znani geofizik, ki pa dodatno meni, da bo potrebno zasuti zemljišča na nižjem delu gradbišča. Pred vami je načrt glavnega poslopja. Oglejte si dodatek IX, celotni elaborat je pred vami na mizi. Na voljo sem vam za vsakršno dodatno pojasnilo, ki bi ga člani odbora utegnili želeli.

Predsednik: Hvala, g. Bobnik, za vašo zelo nazorno razlago predlaganega načrta. Prosil bi prisotne člane za njihova mnenja.

Tu je potrebno, da se za trenutek ustavimo in razmotrimo mnenja, ki bi jih člani odbora utegnili imeti. Predpostavimo, da odbor šteje 11 članov, vključno s predsednikom, vendar brez sekretarja. Za štiri člane izmed enajstih, vključno s predsednikom, je reaktor prava španska vas. Od preostalih članov, trije ne vedo, zakaj reaktor sploh uporabljamo. Med tistimi, ki poznajo njegov namen, se le dvema megleno sanja, koliko naj bi stal. Eden izmed njih je g. Mojzevič, drugi pa g. Vseved.

G. Vseved je skoraj edini izmed prisotnih, ki se na to stvar resnično spozna. Lahko bi povedal marsikaj. Predvsem mu je sumljiva okrogla vsota 10.000.000 dolarjev. Zakaj bi seštevek moral znašati prav toliko? Zakaj morajo podreti staro stavbo, da bi naredili prostor za nov dostop? Zakaj je tako velika vsota rezervirana za tako imenovane »nepredvidene izdatke«? In gdo je sploh ta g. Gomilar? Je to možakar, ki ga je lansko leto tožila petrolejska družba »Posušeni curek, d. d. C.«. Vseved sploh ne ve, kje bi začel. Ostali člani si verjetno ne bi mogli pomagati z elaboratom, če bi se hoteli nanj sklicevati. Začeti bi morali z razlagami, kaj je to reaktor in nihče izmed prisotnih ne bi hotel priznati, da tega ni že prej vedel. Najbolje je torej, če ničesar ne reče.

G. Vseved: Nimam nobenih pripomb.

Če odštejemo nekaj sekund za šelestenje papirja in za razgrinjanje načrtov, znaša čas, porabljen za točko devet, pičli dve in pol minuti. Sestanek poteka v

najlepšem redu. Toda, nekateri člani se vendar počutijo nelagodno glede točke devet. Sprašujejo se, če so pri tej točki resnično dali od sebe to, kar se od njih pričakuje. Čeprav je o načrtu reaktorja že prepozno dvomiti, bi kljub temu želeli pokazati — in to še preden se sestanek konča — da živo sledijo vsemu, kar se dogaja.

Predsednik: Točka deset: kole-sarnica, ki bi jo koristilo pisarniško osebje. Predračun sta predložila gg. Mravlja in Črvan, ki 2.350 dolarjev. Pred vami so, gosta pripravljena delo opraviti za spodje načrti in obrazložitve.

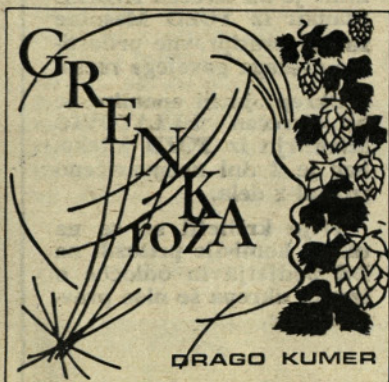
G. Drobžek: Ta vsota je, g. predsednik, nedvomno previsoka. Opazil sem, da je predvidena aluminijasta streha. Ali ne bi bila azbestna cenejša?

G. Priložnostnik: Glede cene se strinjam z g. Drobžekom, vendar bi po mojem mnenju streha morala biti iz pocinkane pločvine. Zdi se mi, da bi kolesarnico lahko postavili tudi že za 2.000 dolarjev, če ne še ceneje.

G. Korajžnik: Jaz bi šel še dlje, g. predsednik. Sprašujem se, če nam je ta kolesarnica sploh potrebna. Že tako preveč skrbimo za naše osebje. Ves problem je v tem, da nikoli niso zadovoljni. Prihodnjič bodo želeli že garže.

G. Priložnostnik: Ne, tokrat ne bi mogel podpreti g. Korajžnika. Mislim, da je kolesarnica potrebna. Vprašanje je samo material in stroški...

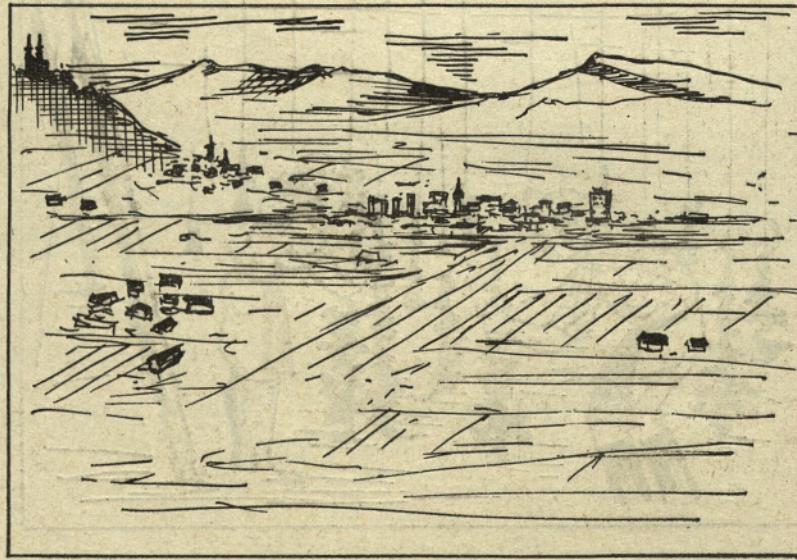
Razprava je dobro sprožena. Vsoto 2.350 dolarjev lahko vsakdo dobro razume. Vsakdo si lahko predstavi tudi kolesarnico. Razprava bo torej tekla še 45 minut z morebitnim uspehom, da se prihrani kakih 300 dolarjev. Člani odbora se končno olajšano zleknejo v naslonjače z občutkom uspeha.

21.

Nekaj dni pred prvomajskimi prazniki je Obrekarica zdrsnila po stopnicah. Tisočkrat jih je prehodila, zdaj pa taka nesreča. Komaj se je Obrekar na noge postavil, pa je morala Obrekarica v posteljo. V križu, s hrbtnico je nekaj narobe. Zdravnik je obljubil, da se bo potrudil in da ne bo treba v bolnišnico. Zahteval pa je počitek in mirno ležanje na trdem ležišču. Gospodinja v postelji. To je bil za Obrekarja hud udarec. In kdaj bo minilo? Hmelj pa kliče, kličejo njive in travniki, kuhinja, hlev in svinjaki. Strefanje ni več daleč in če teden ali dva zamudiš, je to eno najbolj zamudnih opravil. Grabnarji so obljubili pomoč, toda na dvojce se ne morejo razcepiti.

Skupina mladih zadržnikov je šla na predvečer prvega maja na Kal, na Mrzlico. Z njimi sta bila tudi Srečko in Silva. Zakurili so velik kres, pekli čevapčiče, pili, peli in plesali pozno v noč. Majde pa ni bilo poleg, Srečko je dejal: »Jutri zjutraj pride. Gremo staviti?« In je res prišla. Zarana je vstala, v prvem svitu jo je mahnila. V upanju, da jih najde na ležišču, je še bolj spešila korak. Vsa zadihana je prišla pred kočo, tedaj pa s terase zahrpani glasovi: »Ho-ruk za našo Majdo!« Povedala je, zakaj je sinoči ni bilo. Pri Obrekarjih se je zamudila. V sili je treba pomagati. »Ali prav vidim? Srečko s harmoniko! Znaš igrati? Se nikoli te nisem slišala.« Srečko je zavriskal in poteg-

nil. V lepo majsko jutro so zadonele melodije polk, valčkov in koračnic. Silva je zaklicala: »Dajmo zavrtimo se!« Prišli so še drugi, mnogo jih je prišlo in pete so urno udarjale ob cementni tlak.

22.

Inženirka Silva ni bilo bahavo dekle. Z Majdo sta se hitro ujeli. Sredi živahnega pogovora je rekla: »Poznam dekle, ki bi Obrekarjem prišla gospodinjiti za hrano in stanovanje. V tovarni dela. Ubožica, naredi vsak dan po deset kilometrov v lepem in slabem vremenu, često tudi ponoči.« »Koliko pa je stara?« je vprašala Majda in zazdelo se ji je, da se je od nekod prikradel strah: »In ko se vrne Milan? ...« Brž je zavrgla strah, ne sme biti sebična, živeti v tem večnem dvomu. »Devetnajst«, je dejala Silva. »Boš videla, močno, zdravo in dobrovoljno dekle. Vprašaj Obrekarja in mi povej. Zdaj pa med naše mlade zadržnike!« Bilo je petja, smeha in vriska. Srečko se je tokrat zares izkazal. Vlekel je meh, da so se tudi mlade noge utrudile. Naenkrat pa je zaklical: »Zdaj pa kolo za Obrekarjevega Milana!« Prijeli so se za roke in zapeli: »Mi gradimo ceste, pruge, postavljamo moste dugel. ...« Silva je med plesom vprašala: »Majda, kdaj se vrne tvoj dragi?« Grabnarjevo dekle se zadržne: »Kdaj? Avgusta!« Srečko je rahlo zehel: »Avgusta, ko pridejo obiravke — ha, ha, ha!«

Aktivni lovci iz Prebolda so na Golavi pri lovski koči priredili zelo uspelo meddružinsko tekmovanje v streljanju na glinaste golobe, srnjaka in na divjega prašiča

SREČNI DOBITNIKI NAGRAD

Prejeli smo izredno veliko število pravih rešitev prvomajske križanke.

Srečni izžrebanci so:

1. — 200 din Miran LEBAN, Prebold 108;
2. — 150 din Jože DIMEC, Dobrova 60, Celje;
3. — 100 din Brigita ROPOTAR, Šempeter 85;
4. — 70 din Silva VIDOVIČ, Mleko, Celje;
5. — 50 din Alojz KOREN, Založe 47, Polzela.

Nagrade lahko dvignete pri centralni blagajni v Žalcu.

Čestitamo!

Uredništvo

23.

Hostnikova Polonca je zdaj že tretji teden pri Obrekarjih. Hmelj je oštrfan, že se zvija po vrveh. Obrekar je zadovoljen, mogoče celo preveč. Kar naprej je ženi govoril: »Stara, ti kar počivaj, bova že midva s Polono. Veš, dekle dela za tri!« Tudi Obrekarici je bila Polonca všeč. Postavno in krepko dekle, vsakemu delu je kos. Dopoldne v tovarni, popoldne doma, pozno zleze v posteljo, zgođaj je na nogah. In Obrekar ji je obljubil »Polonca, pridna si, ti bom že kaj kupil.« Pa ji ni. Dal ji je denar in sama si je nakupila najnujnejše. Ni bila prevzetna. Doma je bilo veliko otrok, lačna sicer ni bila, vajena pa skromnosti in dela. Zdaj se je po vaseh hitro razvedelo, da imajo pri Obrekarju dekletke, ki je hudimano čedna. Na kmete nočejo mladi ljudje. Pravijo, da jim šihit zadostuje. Polonca pa se pri Obrekarju imenitno počuti. Silva in Majda jo večkrat obiščeta. Polonca se sramežljivo brani, češ, da je premalo šolana, dasiravno je osmi razred osnovne šole končala z odličnim. In veliko knjig je prebrala. Zato ji je inženirka Silva dejala, da je naravno inteligentna in se lahko v pogovoru kosa še s tako šolanim človekom. Silva je Majdo in Polonco povabila v fičaka in zapodile so se v nedeljo na Gorenjsko, drugo na Dolenjsko. Postale so dobre prijateljice. Tudi Srečko je čisto prišel v vas. Nekega večera pa je Majda vprašala: »Polonca, imaš fanta, si zaljubljena?« Polonca je prikimala: »Imam. Pri vojakih je. V Beogradu, pri gardi. Na jesen se vrne. V tovarni je bil mojster, najbrž najmlajši. Ah, ta moj Mihec!« Seveda ji je tudi Majda zaupala: »Moj pa je v Novem Sadu. Obrekarjev je. Milan. Mogoče bo

PLEMENSKI SEJEM V TRNAVI

KAKOR VSAKO LETO BO TUDI LETOS SEJEM PLEMENSKE ZIVINE V TRNAVI 29. JUNIJA OB 9. URI. NA SEJMU BO MOŽNOST PRODAJE IN NAKUPA PLEMENSKIH KRAV, BREJIH TELIC IN LAŽJIH TELIČK RJAVE IN LISASTE PASME.

ZIVALI BODO OCENJENE V PLEMENSKE RAZREDE IN POSREDOVANA BO IZKLICNA CENA.

KUPCI IN PRODAJALCI POKAZITE, KOT VSAKO LETO, ČIM VEČJE RAZUMEVANJE ZA USPEH SEJMA!

TOZD Kooperacija

ČESTITKA

Na Višji agronomski šoli v Mariboru je diplomiral 19. V. 1973 Karel Žibret, vodja PE Vojnik.
Čestita kolektiv

VREMENSKE NAPOVEDI

O češnjem Vidi

skozi noč se vidi:

Ce se stegneš,

v dan dregneš;

če se skrčiš,

v dan trčiš.

REKI

Zena, ki bo možu vse k rokam privlekla,
bo slaba žena, pa dobra dekla.

NAVELIČAL SE JE

Janez sreča Pepija s culo v roki.

»Kam, pa kam, Pepi?«

»Grem od hiše!«

»Ni mogoče! Ja zakaj pa, Pepi?«

»Najprej nam je pri telitvi crknila krava, pa smo tri tedne jedli samo govedino. Nato so oče zaklali prašiča in smo štirinajst dni jedli svinino. Ni bilo dolgo, ko si je konj zlomil nogo in smo ga morali ustreliti. Zdaj pa še stara mati umirajo.«

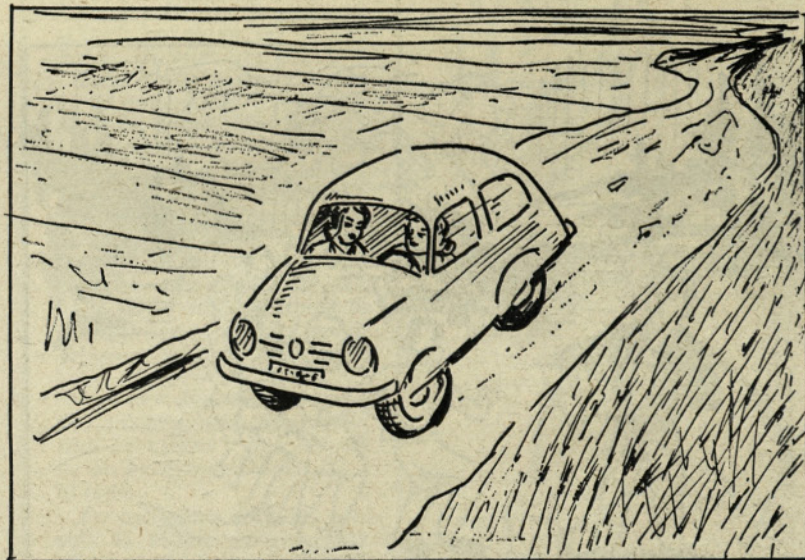
DELOVNO DOLŽNOST SO PREKRŠILI

Komisija za zaščito delovnih dolžnosti je v mesecu aprilu 1973 obravnavala 6 primerov kršitev delovnih dolžnosti. V treh primerih je izrekla ukrep javni opomin, v enem primeru zadnji javni opomin, v enem primeru izključitev, v enem primeru pa je bil kršitelj oproščen krivde in odgovornosti.

Ukrep »zadnji javni opomin« je bil izrečen KORŽE Stanku iz TOZD Mesnine zaradi protipravne prilastitve svežega govejega mesa.

Ukrep »javni opomin« je bil izrečen BULATOVIČ Miomirju iz TOZD Mleko, ker je 2 dni neopravičeno izostal z dela.

Trije kršitelji so se na ukrep komisije pritožili na DS podjetja in odločbe o izreku ukrepa še niso pravnomočne.

kdaj tvoj gospodar. Ah, kaj pa govorim. Kajne, ko se vrnete, se skupaj zavrtimo. Če sta nama zvesta, pobiča savinjska!« Potem sta na klopi pod lipo zapeli v jasen majski večer: »Od Celja do Zalca je ravno polje, oj, tam se sprehaja moj' zavber dekletke...«

24.

Ko je Obrekar sporočil sinu, kaj se je materi pripetilo in da je priklenjena v posteljo, je sin tekel h komandirju. Upal je na izredni dopust, toda komandir ga je nekam odsotno zavrnil: »Fant, saj vojake poštno odsluži!« Naj gre k Liljani? Ne, na kolena ne bo klecnil, Obrekarjev Milan nikoli. Potem je prišlo drugo pismo. Napisala ga je Majda: »Milan, dobili ste čedno in krepko dekletke. Bodi brez skrbi. Polonca je izvrstna gospodinja. Tudi inženirka Silva je najina dobra prijateljica. Pravzaprav jo je ona pripeljala. Njen fant služi v Beogradu, pri gardi. Osredkar Mihec. Mogoče ga celo poznaš. Črnolas, visok in očala nosi. Na obeh gruntih je vse lepo postorjeno. Zdaj bomo kupili traktor. S Polono hodiva v tečaj. Ko se vrneš, prideva s traktorjem pote. Komaj čakam, da te vidim, da te objamem, poljubim! Ti, moj dragi, moj edini!« Tudi Polonca je že nekajkrat pisala: »Ljubi Mihec! S hribov sem prišla v dolino. Sem pri dobrih ljudeh. Poznaš Obrekarje? Sin Milan služi v Novem Sadu. Spoznala sem dve novi prijateljici: inženirko Silvo in Grabnarjevo Majdo. Silva ima avto, fičaka. Junija se pripeljemo v Novi Sad in Beograd. Do takrat, Mihec, tisoč sladkih poljubčkov...«

HMELJAR

1973/4

PRILOGA HMELJARJA

Hmeljar izdaja delavski svet Kombinata »Hmezad« Zalec — Ureja uredniški odbor: Anton GUBENŠEK, dipl. kmet. inž. — predsednik in člani: Stane MAROVIČ, dipl. kmet. inž., Bogdan PUGELJ, dipl. kmet. inž., Jože ROJNIK, kooperant, Polde SKAFAR, dipl. kmet. inž., Miljeva KAC, dipl. kmet. inž. — urednica strokovne priloge, inž. Vili VYBIHAL — glavni urednik — Uredništvo je v Kombinat »Hmezad« Zalec, Ulica Zalskega tabora 1 — Glasilo izhaja enkrat mesečno v 5.000 izvodih — Letna naročnina 24 dinarjev. — Tisk in klišaji AERO, kemična in grafična industrija Celje. — Mnenje Sekretariata za informacije v izvršnem svetu skupščine SR Slovenije — oprostitev davka od prometa proizvodov. St. 421-1/72, dne 21/3-73.

POROČILO O DELU INŠTITUTA ZA HMELJARSTVO V ŽALCU ZA LETO 1972

Lojze ČETINA, mgr. agr.

UDK 633.819

V poročilu se želim dotakniti le glavnih značilnosti raziskovalnega programa, pospeševalnega dela in drugih dejavnosti inštituta v letu 1972. Področnejša je dejavnost inštituta opisana v posebnem obširnem poročilu.

Raziskovalno delo inštituta je bilo usmerjeno na vzgojo novih sort, odpornih proti boleznim in škodljivcem s tem, da ohranijo visok pridelek in odstotek alfa smol. Kolekcioniranje in analiziranje divjega hmelja v okviru naloge, ki se financira iz ameriških sredstev, bo za nadaljnje zlahtnjenje velikega pomena.

Proučevanje **agrotehničnih ukrepov** je bilo usmerjeno v iskanje racionalnejših postopkov pri obdelavi hmeljišč in napeljavi hmelja. Posebna skrb je bila posvečena agrotehniko novih sort.

Na področju **rasti in razvoja** hmeljne rastline so bili nadaljevani orientacijski poizkusi iz prejšnjih let. Nekateri rezultati dosedanjih raziskovanj kažejo, da bi kazalo delo na tem področju v bodoče še pospešiti.

Raziskovalno delo na področju **varstva rastlin** je bilo usmerjeno na zasledovanje pojave bolezni in škodljivcev v hmeljiščih. Posebna skrb je bila posvečena proučevanju odpornosti hmeljne pršice na pesticide, biologiji peronospore, posebno pa proučevanju primarne infekcije. Omeniti moramo tudi sodelovanje strokovnjakov iz varstva rastlin pri zlahtnjenju hmelja in analiziranju zbranega divjega hmelja. Tako sodelovanje strokovnjakov preko okvira oddelkov bo treba v bodoče še ojačati, kajti sodobno raziskovalno delo si je nemogoče predstavljati brez aktivnega teamskega dela.

Agrokemijski oddelek je nadaljeval z večletnimi nalogami: vpliv stopnje dozorevanja hmelja na količino in sestav hmeljnih olj, vpliv skladiščenja hmelja na kakovost ter problematiko hmeljskih ekstraktov in koncentratov.

Prva naloga je močno povezana z zlahtnjenjem hmelja ter ugotavlja genetsko zasnovane korelacije med nekaterimi sestavinami hmelja. Tretja naloga je bila razširjena na proučevanje izomeracije alfa kislin, ki je v svetu že aktualna.

V **laboratoriju** je bilo opravljenih 518 analiz hmelja po Wöllmerju, in 1093 določitev humolona konduktometrijsko, 1930 kompletnih analiz in še 767 drugih analiz zemlje, 251 mikrosladarskih analiz pivovarskega ječmena, 185 foliarnih analiz, 57 analiz piva, 1056 analiz na plinskem kromatografu in še vrsta drugih analiz. **Mikrosladarna** postaja ozko grlo predvsem zaradi tega, ker je potrebno del analiz opravljati v Pivovarni Laško. Zato bo treba pomisliti na kompletiranje laboratorijske opreme za te analize in na povečanje kapacitete mikrosladarne.

Proučevanje fizikalnih lastnosti tal v hmeljišču na podrahljanih, različno obdelanih (obdelano, herbicidi, zatravljeno) in z različnimi količinami hlevskega gnoja pognojnih hmeljišč, je dalo nove zanimive rezultate, posebno pa vpliv mehanizacije na zbitost tal. Na-

daljevali smo s **sistematično kontrolo plodnosti** tal in kalibracijo lestvice za P in K. V zvezi s tem so bili zanimivi rezultati analiz založenosti tal po horizontih, ki kažejo slabo oskrbljenost s fosforjem v globljih slojih. Ugotoviti bo treba povezanost med založenostjo v teh slojih in pridelkom ter proučiti možnosti globinskega gnojenja.

Delo na **agroeknomskem oddelku** je bilo tudi letos okrnjeno zaradi nezasedenih delovnih mest. Nadaljevali smo s preizkušanjem strojev za obiranje hmelja: Wolf, Bruff in Allaes. Zaradi primerjave je bil nabavljen rezalnik tip Union, preizkušen in nekoliko adaptiran za naše prilike. V okviru prototipske dejavnosti je bil izdelan prototip električnega brusilnika za brušenje rezalnika, ki ga je mogoče priključiti na akumulator traktorja. Izdelan je bil prvi osnutek naprave za obešanje vodil, ki vrvice spodaj začasno fiksira. Delo na tej napravi se nadaljuje s ciljem, da bi prišli do polavtomatske naprave.

Kalkulacija proizvodnih stroškov za hmelj, ki so bile izdelane, kažejo, da se zaradi stagnacije cen hmelja na svetovnem trgu in hitrega naraščanja proizvodnih stroškov ekonomičnost proizvodnje hmelja znižuje. Zato bo treba posvetiti vso skrb racionalizaciji proizvodnih postopkov.

Dokumentacijska služba je bila dokončno urejena. Pri pregledu je bilo ugotovljeno, da odgovarja zahtevam za definitivno priznanje inštituta kot raziskovalnega zavoda. Treba jo bo še nadalje izpopolnjevati, da bo odgovarjala sodobnim zahtevam znanstvenega dela in širšemu krogu hmeljarskih strokovnjakov v praksi.

Pospeševalna služba, ki jo opravljajo pospeševalci inštituta za mariborsko področje in Koroško pa Kmetijski zavod Maribor, je bila spomladaj močno usmerjena na napravo nasadov novih sort. Preko leta pa je delovala v že ustaljenih oblikah. V letu 1972 je bilo na inštitutu **10 rednih sestankov pospeševalcev** in tehnologov vsake 14 dni v sezoni. Udeležilo se jih je skupno 227 hmeljarjev — tehnologov ali povprečno po 23 udeležencev. To še vedno ni taka udeležba, kot bi si jo želeli, saj bi se sestankov moralo udeleževati po seznamu preko 40 tehnologov. Je pa boljša kot prejšnje leto, ko se je sestankov udeleževalo povprečno po 16 udeležencev. Na sestankih smo obravnavali aktualno problematiko v proizvodnji hmelja. V okviru sestankov je bilo tudi več **demonstracij**: strojna rez, napeljava vrvice z napravo za začasno fiksiranje vrvice v zemljo, ogled poskusov kemičnega čiščenja in ogled nasada novih sort hmelja. Te sestanke bo treba še popestriti s prikazovanjem delovnih postopkov nove tehnologije.

Obiski pospeševalcev inštituta in Kmetijskega zavoda Maribor so potekali po naprej določenem programu in na poklic posebno strokovnjakov za varstvo rastlin. **Strokovna služba** je dajala redne napovedi za škropljenje in namakanje hmeljišč.

Hmeljarske informacije so izšle 8 krat letno. V njih smo na najbolj hiter in neposreden način seznanili proizvajalce z aktualnimi strokovnimi nasveti. Smatram, da je ta oblika informiranja zelo dobra in jo bo potrebno še nadalje izpopolnjevati.

Na sestanku s **tehnologi**, ki je bil 5. decembra smo obravnavali proizvodno problematiko, iz katere izhaja program dela inštituta in program zimskih seminarjev za hmeljarske strokovnjake. Poleg zimskega seminarja, ki je bil leta 1972 1-dnevni so imeli naši strokovnjaki vrsto predavanj za kooperante. Na sestanku s tehnologi smo se dogovorili, da bi organizirali 3 zimske seminarje po tematiki: naprava novih nasadov, varstvo in ekonomika proizvodnje. Seminarji so bili opravljeni: (23. januarja, 6. februarja in 5. marca 1973).

Tudi v letu 1972 je inštitut opravljal vrsto **dodatnih dejavnosti**. Kot strokovno službo za pivovarski ječmen po pogodbi s pivovarno Laško, mikrosladarske analize za Udruženje piva Beograd, pospeševalno službo za sadjarstvo, pospeševalni program službe varstva rastlin izven hmeljarstva, laboratorijske analize kave za trgovsko podjetje MERX in drugo. Službo deratizacije, dezinfekcije in dezinfekcije smo skoraj v celoti opustili, ker ta dejavnost v sedanjih pogojih za inštitut ni več zanimiva. Ne moremo namreč uspešno konkurirati velikim specializiranim podjetjem za DDD službo. Tudi pivovarniški program še ni zaživel, razen vse večjega interesa pivovarn za določene konkretne usluge. Obsežna naloga **Avtohtoni hmelj** se je nadaljevala tudi v letu 1972 in bo letos zaključena. V toku so razgovori za podaljšanje naloge.

Obrat inštituta je poleg svoje osnovne dejavnosti poskusno delo za raziskovalne naloge pridelal okrog 21 ton hmelja in opravil vrsto dodatnih dejavnosti, ki so dale lep prispevek k skupnemu dohodku inštituta. Naj omenim še aktivno angažiranje obrata, oziroma njegovega teama v mehanični delavnici v prototipski in aplikacijski dejavnosti pri uvajanju novih postopkov.

Inštitut je bil tudi v letu 1972 močno angažiran pri **pospešenem razmnoževanju novih sort**, za napravo dovolj velikih površin matičnih nasadov, ki bodo omogočali nadaljnje normalno razmnoževanje novih sort. Na 78 ha je bilo posajenih preko 400.000 sadik novih sort, od tega je bilo 277.000 sadik pridelanih na inštitutu.

Na kraju bi se na kratko zadržal še na nekaterih finančnih pokazateljih leta 1972 v primerjavi s prejšnjimi leti:

Podatki o gibanju skupnega dohodka in nekaterih virov so prikazani v tabeli 1.

Dohodki inštituta so se v zadnjih 5 letih povečali za 77 %, ali z letno stopnjo od 11 do 23 %. Največji delež v dohodku ima seveda prispevek proizvajalcev, ki pa vključuje korekcijam niha glede na pridelek hmelja. Dohodki od prispevka predstavljajo od 36 % (1972) do 50 % (1971) vseh dohodkov, torej niti ne

Tabela 1

	1968	1969	1970	1971	1972
Dohodki					
— skupaj v 000 din	2.521	2.919	3.227	3.970	4.458
Indeks					
— bazni	100	116	128	157	177
— verižni	—	116	111	123	112
Od tega					
— prispevek v 000 din	1.063	1.244	1.542	2.005	1.613
1% od dohodka	42	43	48	50	36
Indeks					
— bazni	100	117	164	217	171
— verižni	—	117	124	133	79
— republiški skladi	—	—	100	190	310
% od dohodka	—	—	3	5	8
— lastna proizvodnja	700	711	761	997	1.290
% od dohodka	28	24	24	25	29

več polovica vseh dohodkov. Značilno je tudi, da se od leta 1970 v skupnem dohodku pojavljajo tudi republiška sredstva za pospeševanje in sredstva Sklada Borisa Kidriča. Čeprav predstavljajo ta sredstva le manjši delež — od 3 do 8% celotnih dohodkov, lahko opazimo stalno naraščanje, kar je prav gotovo razveseljivo. Upamo, da bo ta trend tudi v bodoče naraščal.

Dohodki lastne proizvodnje predstavljajo od 1/4 do skoraj 1/3 vseh dohodkov. V absolutnem znesku so prav v zadnjih dveh letih precej porasli, kar je posledica povečanja obsega uslug (obiranje, sušenje in drugo) in proizvodnja sadik novih sort.

V tabeli 2 je prikazano gibanje stroškov za najvažnejše kategorije in osebni dohodki.

Zaradi hitrega naraščanja cen so se stroški povečali v letih 1968—1972 za celih 100%. Najbolj so se povečali stroški za osnovni material, posebno v zadnjih dveh letih, kar je deloma posledica povečanja cen, deloma pa povečane dejavnosti inštituta.

Amortizacija, razen v letu 1969 ni naraščala tako močno, kar kaže v stagnacijo vlaganja v opremo. Posledica tega pa je že sorazmerno zastarela oprema laboratorijev. Osebni dohodki so naraščali v skladu s splošno rastjo osebnih dohodkov s povprečno stopnjo okrog 20% letno. Delež osebnih dohodkov v skupnih izdatkih je precej stalen — okrog 60%. To je visok odstotek, če vemo, da v sodobnih inštitutih po svetu znašajo le 1/3 vseh izdatkov, 2/3 pa dajejo za funkcionalne izdatke in opremo. Stremeti bo treba, da bomo tudi mi lahko vlagali več v opremo, ki je potrebna za sodobno raziskovalno delo.

Kot logična posledica takšnega odnosa med dohodki in stroški so seveda sorazmerno majhni skladi. Leta 1968 je znašal ostanek dohodka 4,5%, leta 1969 — 3,5%, 1970 — 7,5%, 1971 — 11,2% in 1972 — 4,7% od skupnega dohodka (glej tabelo 3).

Tako nizki skladi otežkočajo hitrejši razvoj inštituta v sodobno raziskovalno institucijo.

Razpoložljiva investicijska sredstva ne pokrivajo vseh potreb. Investicije po letih in njihova struktura je prikazana v tabeli 4. Iz pregleda vidimo, da z razpoložljivimi sredstvi ni mogoče voditi smotrne dolgoročne politike investiranja, kajti sredstva zadostujejo komaj za krpanje najbolj nujnih potreb po opremi in zgradbah. S krediti in lastnimi sredstvi smo uspeli investirati od 264.000 do 704.000 (leta 1971, ko je bil zgrajen novi rastlinjak) dinarjev letno. Delež kredita v teh sredstvih se je gibal od 37 do 85%. Zato se uporabi velik del amortizacije za vračanje kreditov in le manjši del za nove investicije.

Ob koncu lahko ugotovimo, da je bilo leto 1972 kljub stalnim težavam, s katerimi se borijo tudi drugi inštituti, uspešno, da je bil program dela v glavnem realiziran zahvaljujoč požrtvovalnosti slehernega člana inštituta.

Tabela 2

	1968	1969	1970	1971	1972
Skupni stroški in OD v 000 din	2150	2518	3079	3589	4357
indeks — bazni	100	117	143	167	203
— verižni	—	117	122	117	121
Odt. — osnovni material	251	283	255	381	733
% od skupnih stroškov	12	11	8	11	17
indeks — bazni	100	113	102	152	292
— verižni	—	113	90	149	192
— amortizacija	185	250	284	301	333
% od skupnih stroškov	9	10	9	8	8
indeks — bazni	100	135	154	163	180
— verižni	—	135	114	106	111
— osebni izdatki (dnevnice, kilometrina)	85	97	133	139	144
% od skupnih stroškov	4	4	4	4	4
indeks — bazni	100	114	156	164	169
— verižni	—	114	137	105	104
— strok. liter. in izobr.	53	57	107	69	72
% od skupnih stroškov	2	2	4	2	2
indeks — bazni	100	107	202	130	136
— verižni	—	107	187	65	104
— osebni dohodki	1308	1500	1855	2190	2587
% od skupnih stroškov	60	60	60	61	59
indeks — bazni	—	115	142	167	198
— verižni	—	115	123	118	118

Tabela 3

	1968	Ind.	1969	Ind.	1970	Ind.	1971	Ind.	1972	Ind.
1. Dohodek za razdelitev	117.724	100	105.944	100	244.761	100	445.222	100	209.954	100
— poslovni sklad	45.730	39	89.185	84	117.797	48	142.185	32	100.444	48
— rezervni sklad — obvezni	9.994	8	12.691	12	13.211	5	17.521	4	59.380	28
— rezervni sklad — neobvez.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— znanstveni sklad	30.000	25	—	—	70.000	29	200.000	45	—	—
— sklad skupne porabe	32.000	28	—	—	40.000	16	81.016	18	34.000	16
— del dohodka za potr. družb. sl. gradnja šol	—	—	4.068	4	4.353	2	4.500	1	16.130	8
Odstotek dohodka za razdelitev od skupnega dohodka	4,5		3,5		7,5		11,2		4,7	

Tabela 4

	1968	Ind.	1969	Ind.	1970	Ind.	1971	Ind.	1972	Ind.
1. Investicije										
— za obrat	168.356	38	168.387	33	944		35.766	14	209.665	43
— laboratorijska oprema	170.692	39	292.737	58	52.759	8	202.445	77	241.353	49
— avtomobili	—	—	39.230	8	30.318	4	—	—	—	—
— rastlinjak	—	—	—	—	608.789	86	—	—	—	—
— počitniška hiša Poreč	90.494	21	—	—	—	—	—	—	—	—
— pisarniška oprema in ostalo pohištvo	8.267	2	7.855	1	12.162	2	25.565	9	39.757	8
SKUPAJ	437.809	100	508.209	100	704.972	100	263.776	100	490.775	100
2. Viri sredstev										
— lastna	191.977	44	132.571	26	104.972	15	263.776	100	309.895	63
— kredit	245.832	56	375.638	74	600.000	85	—	—	180.880	37

Peronospora vedno bolj ogroža pridelek hmelja

DOLINAR Marta

UDK 633.819:582.281:632.934

V hmeljiščih Savinjske doline več in več od peronospore obolelih korenin. Bolne rastline se slabše razvijajo in dajejo manjši pridelek. Proti širjenju okužbe na koreninakah podvzemamo preventivne agrotehnične in zaščitne ukrepe.

Zadnjih deset let opažamo, da v hmeljiščih Savinjske doline število s peronosporo obolelih poganjkov-kuštravcev spomladi

močno narašča. Okužbe korenin s peronosporo so vedno številnejše.

Ugotovili smo, da podgobje (micelij) peronospore prezimuje v štoru. Iz njega odzenejo oboleli poganjki — primarni kuštravci, ki pomenijo izvor okužbe. Na spodnji strani listov nosijo veliko število temnih trososcev s trosi. Pred leti je prevladovalo mišljenje, da se primarni kuštravci razvijajo iz zimskih trosov, ki prezimujejo v odpadlem bolnem listju. Spomladi zimske spore okužijo

poganjke. Izkazalo se je, da zimski trosi niso pomembni v življenjskem ciklusu peronospore in da so glavni izvor primarne okužbe oboleli štori. Z mikroskopskimi preiskavami je možno določiti kakšnega izvora so kuštravci. Izkazalo se je, da se je velika večina prvih kuštravcev razvila iz prezimovajočega micelija v štoru. Le majhen odstotek nastane zaradi okužbe z zimskimi trosi.

Korenika se lahko okuži v vsakem času. Najbolj pogosto pa pride do okužbe spomladi, ko je hmelj odgrnjen in obrezan in ko so poganjki dolgi le nekaj centimetrov. Več priložnosti za okužbo je tudi v jeseni, ko hmelj na novo odganja.

Obbolele rastline ne le, da proizvajajo kuštravce, ki okužijo zdrave, temveč se tudi slabše razvijajo. Že pred in po rezi slabše odganjajo. Po napeljavi se razlike pri nekaterih rastlinah (odvisno kako je bolezen napredovala) zakrijejo, pri drugih pa ostanejo vidne vso vegetacijo. Lahko se zgodi, da se ena, dve trti normalno razvijejo, ostale pa dosežejo le polovico opore.

Z merjenjem pridelka na zdravih in bolnih rastlinah smo v letu 1972 ugotovili, da so dale bolne rastline 33% manj hmelja kot zdrave. Obbolele rastline dajejo manjši pridelek tudi na trtah, ki so sicer izgledale normalno razvite.

Močno obbolele rastline včasih, posebno če so pogoji za razvoj peronospore ugodni — tudi odmro. V letu 1971 smo opazovali 280 hmeljnih rastlin: obolelo koreniko smo ugotovili pri 67 rastlinah, od katerih sta dve odmrli. V istem hmeljišču je bilo v letu 1972, 83 okuženih rastlin, od katerih so tri odmrle.

Proti primarni okužbi hmelja s peronosporo se težko borimo. Štora, ki je bolan, ne moremo zdraviti s kemičnimi sredstvi, ki so nam na voljo. Prav tako ne moremo preprečiti pojava primarnih bazalnih kuštravcev. Ostane nam le, da preprečimo, da bi štor obolel.

Predpogoj, da si ohranjamo hmeljišče zdravo je, da ga zasadiamo z zdravim sadilnim materialom. Zdrava sadika mora biti na prečnem prerezu bela. Pri obolelih sadikah je obroč okrog stržena temen, stržen pa ostane bel. Če bomo zelo skrbni pri izbiri sadik in če bomo ukoreninila pravočasno in temeljito škropili proti peronospori, bomo za nove nasade uporabljali zdrave ukoreninjenke.

Z obolelimi ukoreninjenki smo si okužili precej hmeljišč. Ukoreninjenke in prvotne kmetijske moramo škropiti spomladi, čim so poganjki nekaj centimetrov veliki. Škropljenje ponavljamo kot zahteva škropilni program za določeno sorto. Upoštevati moramo, da so v ukoreninjenih in prvotnih kmetijskih posevkih mikroklimatski pogoji za razvoj peronospore zelo ugodni in zato ne opustimo nobenega škropljenja.

Hmeljarji, ne pozabite pravočasno uničiti divji hmelj

Miljeva KAČ, dipl. inž. agr.

Vsi se zavedamo, da moramo na vsem hmeljarskem območju pravočasno uničiti ves divji in podivjani hmelj, če hočemo pridelati kvalitetno blago. Vendar nas redno čas prehititi in redko kje do roka, to je do 15. junija, iztrebimo divji hmelj.

Bojimo se, da bodo letos zamude še večje. Posamezniki namreč ne bodo imeli na razpolago tormone, s katero so doslej uničevali divji hmelj. Kar zadeva dovoljenje za uporabo tormone je namreč takole:

V uradnem listu SFRJ št. 19, 6. april 1972 je Zvezni sekretariat za kmetijstvo izdal odločbo, ki prepoveduje oziroma omejuje uporabo nekaterih sredstev za varstvo rastlin, ki so nevarne za človeka ali okolje. Med prepovedane aktivne snovi so uvrstili tudi 2, 4, 5-T hormonski pripravki za uničevanje lesnatih rastlin, na čigar osnovi je bila formulirana torma. Veljavnost dovoljenja za tormono je prenehala z dnem, ko so proizvajalci prejeli odločbo. Tako torej tovarne niso smele po aprilu 1972 več proizvajati tormone za jugoslovansko tržišče. Lahko pa so se prodajale še zaloge tormone vse do časa, dokler traja rok uporabe, ki je napisan na embalaži pripravka. Tako smo torej v lanskem letu kljub odločbi

Na razvoj peronospore močno vplivajo klimatski in talni pogoji. Ne samo deževje, tudi visoka zračna vlaga, težka zemlja, visoka talna voda, pospešujejo razvoj peronospore. Okužbo korenin pospešujejo tudi neugodni pogoji za rast hmelja spomladi. Če hmelj počasi raste, raste z njim tudi micelj peronospore in poganjek postane kuštrav. Če hmelj hitro raste, preraste micelij in poganjek se normalno razvije. S poznejšo rezjo skrajšamo za rast hmelja neugoden čas.

Tudi strojna rez in strojno obiranje hmelja pomagata pri okužbi štorov. V strojno rezanih hmeljiščih so poganjki številnejši in je več možnosti za okužbo. Pri strojni rezi ne moremo regulirati višino rezi pri posamezni rastlini, pri ročni pa lahko obrežemo več obolelega tkiva, da se rastlina normalno razvije. Jasno je, da se niti strojni rezi, niti strojnemu obiranju ne moremo ogniti. Vedeti pa moramo in računati s tem, da tudi s strojno rezjo in obiranjem izboljšujemo pogoje za razvoj peronospore.

Kemično preprečevanje okužbe korenin s peronosporo

Proti peronospori v koreniki škropimo spomladi in jeseni.

Največ priložnosti za okužbo je spomladi, ko je štor odgrnjen in obrezan in ko so poganjki dolgi le nekaj centimetrov. Zato

Tabela 1.

Postopek	A. s.	Konc. (%)	Roki škropljenj		
			1.	2.	3.
1. Brestan 60	fentin	0,1	v jeseni	tik po rezi	10—30 cm
2. Brestan 60	acetat	0,1	v jeseni	10—30 cm	80 cm
3. Brestan 60		0,1	—	10—30 cm	80 cm
4. Brestan 60		0,2	v jeseni	tik po rezi	10—30 cm
5. Orthocide	kaptan	0,25	—	10—30 cm	80 cm
6. Orthocide		0,5	v jeseni	—	—
7. Kontrola			—	—	—

V tabeli št. 2 so prikazni rezultati, ki smo jih zabeležili ob rezi, ko smo ugotavljali obolele in zdrave rastline.

Tabela 2. Širjenje okužbe korenin na tretiranih in kontrolnih parcelah.

Leto	Število obolelih rastlin na 40 pregl.						
	1	2	3	4	5	6	Kontr.
1970	6	9	6	7	6	3	5
1971	8	10	13	10	10	3	13
1972	10	12	17	10	11	3	20

škropimo takoj po rezi in škropljenja, posebno pri občutljivih sortah ponavljamo na 7 do 8 dni do konca junija. S temi škropljenji preprečujemo tudi sekundarno okužbo listov in poganjkov.

Škropljenje proti peronospori v jeseni po obiranju je nov ukrep, zato bi se pri njem zadržali nekoliko dalj časa. Posredujemo rezultate, ki smo jih dobili po treh letih preizkušanja škropljenja v jeseni.

Poizkus smo postavili leta 1970 v hmeljišču, ki leži v predelu, ki je za razvoj peronospore zelo ugoden. Tla so zelo nehomogena, vodne razmere neurejene; ponekod se združuje površinska voda, drugod pa je visoka talna voda. Poizkus smo postavili v štirih ponavljanjih. Velikost parcel je 5 × 7 rastlin ali 80 m². Škropili smo z nahrbtno škropilnico. Poraba škropiva spomladi je bila na rastlino 100 cm³, v jeseni pa 71 na parcelo.

Spomladi smo škropili prvič okrog 20. aprila, le leta 1972 zaradi zapoznele spomladi šele 5. maja; drugič v prvi dekadi maja, leta 1972 20. maja; tretjič v drugi polovici maja, leta 1972 pa 30. maja. V jeseni smo škropili v drugi polovici septembra.

Tehnologija v hmeljišču je klasična. Ob rezi smo ugotavljali zdrave, bolne in odmrle rastline, v sredini maja pa število kuštravcev. Izbrani postopki so prikazani v tabeli 1.

Okužba na kontrolnih parcelah se je močno razširila, sa je bilo tretje leto že 50% rastlin obolelih. Posebno je narasla med prvimi in drugim letom. Na škropljenih parcelah se je okužba širila počasneje, posebno na parcelah, ki so bile tretirane tudi v jeseni.

Iz poskusa je lepo videti, kako je zlasti pri intenzivni proizvodnji in občutljivih sortah važno jesensko in spomladansko škropljenje, čeprav ne pokaže hitrega izboljšanja zdravstvenega stanja v hmeljiščih.

UDK 633.819 : 632.934

kmetijstvo odločil ali se sredstvu podaljša dovoljenje ali se ukine.

Za 2,4,5,-T so izdali dovoljenje za uporabo v gozdovih, ki jih upravljajo gozdno gospodarske organizacije pod naslednjimi pogoji:

a) da v tretiranih gozdovih ni objektov za rekreacijo in da niso izletniški

b) da tretirajo samo z aparati z zemlje; prepovedano je zameglevanje ali oroševanje z avionom

c) da organizacija, ki uporablja ta pripravek, vodi posebno evidenco o tretiranih površinah in njihovi lokaciji in da te površine vidno označi, da so tretirane z 2,4,5,-T, zaradi česar se privatnim osebam prepoveduje vstop v gozd.

d) da se sredstvo lahko prodaja in izdaja samo gozdarskim organizacijam, ki bodo pripravke neposredno uporabile v skladu z zakonom o prometu s strupi

e) da se na tretiranih površinah v tem letu prepove paša in nabiranje gozdnih sadežev (robidnice, jagode, gobe in slično)

f) da aktivna substanca kakor tudi pripravki ne vsebujejo več kot 0,1 ppm dioksina (TCDD). Vsebnost dioksina kontrolirajo lahko le inštituti za varstvo ratalin v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani.

Kot vidite, so pogoji za uporabo pripravkov na osnovi 2,4,5-T ostri. Ker drugega sredstva za uspešno, to je trajno uničevanje hmelja za enkrat ne poznamo, se moramo prilagoditi in pravilno organizirati uničevanje divjega hmelja.

Divji hmelj ob plotovih pri domačijah in dvoriščih uničimo mehanično. Izkopljimo ga. Ob robovih gozdov, v grmovju pa bomo uničevali divji hmelj predvsem tako, da bomo z mešanico 2,4,5-T in nafte namazali hmelj.

V prodaji bo letos namesto tormone, **arbokan**, ki je prav tako pripravek na osnovi estra 2,4,5-T, le da vsebuje samo 50 % aktivne substance. Delo z njim je enako delu s tormono.

Z arbokanom lahko divji hmelj škropimo z vodno raztopino, ali pa mažemo stebela z mešanico pripravka in nafte. Da ne bo nevšečnosti zaradi strogih predpisov, priporočamo vsem, da uporabljajo arbokan predvsem za mazanje trt divjega hmelja. Če bo le potrebno

škropiti kakšne gozdne jase, uporabimo nahrbtno škropilnico za herbicide z minimalnim pritiskom in rdeč razpršilec, ki porabi največ vode in ki škropi brez drifta. Traktorske škropilnice, ali boljše vse škropilnice z velikim pritiskom, posebno pa atomizerji se ne smejo uporabljati za arbokan. Pogosto se je zgodilo, da so za škropljenje s tormono uporabili nahrbtno motorno škropilnico-motoblo ali stiol, kar je zelo groba napaka. Pri takem delu se pogosto zgodi, da tudi kilometer daleč uničimo gojene gozdne in kmetijske rastline, hmelj pa ostane včasih nepoškodovan. Uporaba molekulatorjev za škropljenje z arbokanom je možno samo v gozdarstvu na izredno velikih površinah, v popolnoma mirnem in vlažnem vremenu, v mladih nasadih kjer hočemo iglavcem odstraniti konkurentne listavce.

Za uničevanje divjega hmelja torej **škropljenje** z arbokanom najbrž ne bo prišlo nikjer v poštev. Če pa bomo le smatrali, da je treba poškropiti kakšno oddaljeno gozdno jaso, se seveda moramo držati pogojev, pod katerimi je uporaba arbokana dovoljena: to se pravi, prepovedati pašo in nabiranje gozdnih sadežev, ter vidno označiti površine, ki so tretira-

ne in tako preprečiti privatnim osebam dostop.

Z arbokanom bomo zatirali divji hmelj z mazanjem. Pripravimo si 5 % raztopino arbokana v nafti in s čopičem privezanim na palico, da dosežemo tudi težje dosegljive rastline, namažemo hmeljne trte pol metra na dolgo.

Arbokan bodo nabavili in delali z njim le gozdarski obrati pri kmetijskih kombinatih in gozdno gospodarstvo. Vodijo naj točno evidenco o tretiranih površinah in porabljenem sredstvu.

2,4,5-T sam po sebi človeškemu oziroma živalskemu organizmu pri pravilnem rokovanju ni nevaren. Njegova letalna doza je 300—500 mg/kg, torej večja kot pri modri galici. Vzrok, da je prišel 2,4,5-T na listo prepovedanih pesticidov, so primesi, boljše rečeno primes dioksin, pri tehničnem pripravku. Ameriška proizvodnja 2,4,5-T je veliko manj čista od evropske in pri ameriških pripravkih so tudi opazili zdravju škodljivo delovanje. Zato bodo v prodaji samo pripravki, ki jih bo kontroliral pooblaščen jugoslovanski inštitut na vsebnost dioksina.

Spomladanske fiziološke deformacije na hmelju

UDK 633.819 : 632.9

V letih, ko je spomladi prehladno, ali preveč dežja, premalo sonca se na hmelju pojavijo bolezenski znaki, ki jih ne povzročajo niti škodljivci niti bolezn, ampak so posledica neprimernih vremenskih pogojev.

Bolezni, ki jih povzročajo neživo okolje, neprimerno vreme, tla, označujemo za fiziološke. Fiziološke bolezni so na hmelju pogoste. Tako npr. se pokažejo bolezenski znaki na listju in izgledu rastlin pri pomanjkanju mikroelementov, pri previsoki talni vodi, pri daljši trajajoči suši zlasti na zelo propustnih tleh, pri nepravilnem posebnju pri preglobokem in preozkem osutem hmelju ipd.

Tudi vremenske prilike pogosto povzročijo nepravilen razvoj hmelja. Pa ne samo ekstremni pojavi kot so toča, vihar, strela zmrzal, ampak tudi hladno vreme pomladi, sončna pripeka, veter. Hmelj sicer prenese spomladi zmrzal, ne da bi mladice odmrle, zaostane pa v rasti, listi so nepravilnih oblik in se krempljasto zvijejo navzdol. Kolenca med listi so kratki. Navedeni simptomi pa se poka-

žejo tudi v letih, ko temperatura ne pade pod ničlo, ampak je spomladi dalj časa trajajoče podpovprečno hladno vreme.

Take deformacije smo npr. imeli priliko v večjem obsegu opazovati v letih 1969 in 1971. Tudi v letošnjem letu so te deformacije pogoste in delajo nekaterim hmeljarjem precej skrbi. Iščejo vzroke med boleznimi in škodljivci. Ko pa se po škropljenju stanje ne izboljša, mislijo, da niso izbrali pravih sredstev. Simptomi bodo izginili sami po sebi, čim se bo vreme normaliziralo.

Različne sorte so za neprimerne vremenske spremembe različno občutljive. Precej občutljiva je aurora, pri kateri se razen deformacije listja tudi vrhovi nepravilno razvijajo in včasih suše. Golding je na neugodne vremenske spremembe spomladi nekoliko manj občutljiv. Listje je svetle barve, deformirano, vrhovi pa so malo manj občutljivi. No, vse sorte se bodo, čim bo nastopilo toplo vreme, normalno dalje razvijale.

Pogoji za razvoj rdečega pajka so letos ugodni

Vse kaže, da so pogoji za razvoj rdečega pajka ugodni. V nekaterih hmeljiščih ga že zasledimo na listju. Zato opozarjamo hmeljarje, da pred vsakim škropljenjem dobro pregledajo nasad, da bodo pravilno ukrepali. Posvetujmo se s strokovnjaki, če so aharicidi že potrebni in katera sredstva izberemo.

Zaradi malomarnosti so pogoste poškodbe s herbicidi

Vsako leto smo priča številnim poškodbam v hmeljiščih, sadovnjakih in vinogradih, ki so posledica nemarne uporabe herbicidov. Vse več kmetovalcev škropi s herbicidi in vse pogostejše so škode. Če uporabljate herbicide izberite prave škropilnice. Škropite le v popolnoma mirnem vremenu in skrbno operite vso posodo in škropilnico, ki je prišla v stik s sredstvom.